Redacţiunea Administraţiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr. 22
Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciurĭ:
Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22
Inserate mai primescŭ în Viena Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Henrich Schalek, Alois Herndl M. Dukes, A. Oppelik, J. Dannebergă; în Budapesta: A. V. Goldberger Anton Mesei Eckstein Bernat: în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Preţulŭ insertiunilorŭ; o seriă garmondŭ pe o colónă 6 cr. şi 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicărĭ mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 banĭ.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(NUMĔRŬ DE DUMINECĂ 48)

„Gazeta" ese în fiă-care ḑi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., Pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate:
Pe unŭ anŭ 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumĕră la tóte oficiele poştale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şese lunĭ 5 fl., pe trei lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unŭ anŭ 12 fl. pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 banĭ.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntŭ a se plăti înainte.

Nr. 271.—Anulŭ LIV. Braşovŭ, Sâmbătă, Duminecă, 8 (20) Decemvre. 1891.

Braşovŭ, 7 Decemvre st. v.

Cuvinte grele şi serióse au resunatŭ în ḑilele acestea în parlamentulŭ austriacŭ din Viena.

De când esistă dualismulŭ, nicĭodată nu s'a vorbitŭ aşa de energicŭ în sînulŭ acelui parlamentŭ împotriva politicei asupritóre germano-maghiare şi pentru apĕrarea Slavilorŭ şi a Românilorŭ, cum s'a vorbitŭ de astă-dată.

Deputatulŭ, care a avutŭ curagiulŭ de-a atinge acéstă seriósă cestiune într'unŭ modŭ fórte hotărîtŭ, a fostŭ germanulŭ anti-semitŭ Dr. Lueger. Elŭ nu numai că a caracterisatŭ trista stare a Românilorŭ şi Slavilorŭ înăuntrulŭ monarchiei, ci a mersŭ c'unŭ pasŭ şi mai departe, arătândŭ câtŭ de stricăciósă este pentru monarchiă şi înafară, în deosebĭ faţă cu orientulŭ, politica duşmană Slavilorŭ şi Românilorŭ, ce se urmăresce înăuntru; ba a luatŭ în apĕrare pe aceste popóre şi faţă cu nisce cuvinte ofensătóre şi despreţuitóre, ce le-a rostitŭ cu privire la ele cancelarulŭ Caprivi în parlamentulŭ germanŭ, criticândŭ pe aceia, carĭ propunŭ se se ia informaţiunĭ asupra Austro-Ungariei dela Cehĭ, Românĭ, Slovacĭ, Slovenĭ, Croaţĭ, ér nu dela Maghiarĭ şi Germanii austriacĭ.

In privinţa acésta scrie şi ḑiarulŭ „Politik" din Praga fórte nimeritŭ, ḑicêndŭ, că „modulŭ despreţuitorŭ în care generalulŭ Caprivi a tractatŭ în parlamentulŭ germanŭ pe Slavii şi Românii monarchiei nóstre, dovedesce — durere — că dênsulŭ pare a-i privi pe acestia ca recruţĭ de gardă prusianĭ şi din causa acésta a fostŭ fórte la timpŭ de-a face atentŭ pe cancelarulŭ imperiului germanŭ în camera deputaţilorŭ austriacĭ, câtŭ de necuviinciósă şi vătĕmătóre e o asemenea procedere"

Nu puţină îngrijire şi supĕrare a causatŭ Dr. Lueger politicilorŭ maghiarĭ de dincóce de Laitha, când a sbiciuitŭ cruda şi neomenósa politică de desnaţionalisare, ce o urmărescŭ ei înăuntru, şi când a susţinutŭ, că acéstă politică maghiară internă trebue sĕ aibă o fatală influenţă asupra politicei dinafară a monarchiei.

Cu acéstă politică, ḑise elŭ, trebue sĕ o rupemŭ, décă voimŭ sĕ mai visămŭ de-o influenţă în Peninsula-balcanică; căcĭ vĕḑêndŭ conaţionalii Românilorŭ şi ai Sêrbilorŭ cum suntŭ asupriţĭ aceştia în Ungaria, nu trebue sĕ-şĭ ḑică ei, că aliându-se c'unŭ statŭ, care procede astfelŭ în contra fiilorŭ sĕi celorŭ mai credincioşĭ, nu vorŭ puté afla scutŭ pentru naţionalitatea lorŭ?

E clarŭ şi limpede, că pe câtŭ timpŭ vorŭ fi asupriţĭ Slavii şi Românii din Ungaria şi Transilvania, monarchia nóstră nu va puté câştiga simpatia popórelorŭ din Peninsula-balcanică. Cu tóte acestea s'au ridicatŭ în contra vorbirii lui Lueger de-arêndulŭ: ministrulŭ-preşedinte Taaffe, conducĕtorulŭ stângei germane, dr. Plener şi, în numele Polonilorŭ, raportorulŭ generalŭ Dr. Bilinski, dovadă, că Lueger a atinsŭ o cestiune de mare însemnătate pentru popórele monarchiei şi şi pentru străinătate.

Contele Taaffe a mărturisitŭ cu acéstă ocasiune, că e nevoitŭ sĕ mérgă mână în mână cu guvernulŭ unguerescŭ şi că de-aceea trebue sĕ-lŭ ia în apĕrare. Er conducĕtorulŭ stângei germane a mersŭ şi mai departe, declarândŭ că ei, adecă Nemţii, nu vorŭ suferi, ca sĕ se atace câtuşĭ de puţinŭ sistemulŭ de statŭ, pe care se raḑimă starea actuală a lucrurilorŭ în monarchiă. Cu alte cuvinte, ei află a fi cuviinciosŭ şi la locŭ, ceea ce se petrece în Ungaria cu naţionalităţile şi nimicŭ nu dorescŭ mai ferbinte, decâtŭ ca şi în Austria sĕ pótă fi ei tarĭ şi marĭ, ca Ungurii dincóce de Laitha.

De aicĭ putemŭ sĕ cunóscemŭ, care este adevĕrata situaţiune în monarchia nóstră şi cine suntŭ contrarii desvoltării naţionale a Slavilorŭ şi Românilorŭ din monarchiă.

Orĭ câtŭ ar scrie foile unguresci, că stările de aḑi din Austria nu suntŭ normale, pentrucă acolo se formézá o partidă antimaghiară şi anti-austriacă şi că acéstă mişcare nu este decâtŭ resultatulŭ „politicei slave reacţionare de doispre-ḑece anĭ încóce", ele totuşĭ nu vorŭ puté tăgădui, că mişcarea acésta este causată de relele sistemului de guvernare dominantŭ, care a produsŭ o generală nemulţumire.

Deosebirea este numai, că pe când în Austria acéstă nemulţumire se manifestă acum pe faţă şi cu putere în parlamentulŭ din Viena, pe atuncĭ în Transilvania şi Ungaria nemulţumirea este póte încă şi mai mare, dér este ascunsă şi suprimată din causă, că naţionalităţile nemaghiare nu suntŭ representate în dieta din Budapesta, şi de-acolo rĕsună numai glasulŭ stăpânitorilorŭ.

Datu-şi-au destulă silinţă contrarii naţionalităţii nóstre de-a coloşi lucrurile şi de-a amăgi lumea asupra stărilorŭ din statulŭ ungarŭ, carĭ suntŭ în adevĕrŭ cu multŭ mai anormale decâtŭ cele din statulŭ austriacŭ. Dér étă că adevĕrulŭ iese la ivélă şi se face lumină asupra acestorŭ stărĭ dintr'o parte, din care guvernanţii noştri póte mai puţinŭ s'au aşteptatŭ.

Ceea ce este alcătuitŭ prin forţă şi silă nu póte dăinui multŭ; numai ce este clăditŭ pe dreptate póte sĕ întărescă temeliile unui statŭ şi sĕ-lŭ asigure în contra tuturorŭ periculelorŭ.

Politica germano-maghiară.

(Din camera austriacă.)

Astăḑĭ avemŭ înaintea nóstră în tótă estinderea sa discursulŭ, ce l'a ţinutŭ în camera austrică din Viena Dr. Lueger, care a produsŭ atâta sensaţiune.

Dămŭ aḑĭ partea din urmă a acestui discursŭ din cuvêntŭ în cuvêntŭ.

Deputatulŭ Dr. Lueger, referindu-se la cuvintele cancelarului Caprivi, care a ḑisŭ: „Este pentru mine unŭ spectaculŭ întristătorŭ, că unŭ bărbatŭ germanŭ, propune sĕ consultămŭ pe Cehĭ, Slovacĭ, Românĭ, Slovenĭ şi Croaţĭ, ér nu pe Maghiarĭ şi pe Germano-Austriacĭ, şi sĕ adune voturĭ în contra propriului guvernŭ," — ḑise între altele:

Eu trebue sĕ protestezŭ, ḑise Dr. Lueger, cu energiă, că îi identifică pe Germanii-Austriacĭ cu Jidovii-liberalĭ, cum a făcut'o generalulŭ de Caprivi. In calitatea mea de Austriacŭ protestezŭ în contra aceea, că cancelarulŭ germanŭ tractézá aşa în modŭ lateralŭ pe Cehĭ, Slovacĭ, Românĭ, Slovenĭ şi Croaţĭ, că elŭ vede în ei numai *gentes minores*, peste a cărorŭ interese sĕ póte trece în linişte la ordinea ḑilei, (aplause la antisemiţĭ, Cehĭ şi Slovenĭ) că cancelarulŭ germanŭ crede, când se vorbesce despre Austriacĭ, că e vorba numai de Germanĭ şi de Maghiarĭ, toţĭ ceilalţĭ suntŭ numai aşa pe deasupra... Aşĭ voi sĕ-i spunŭ cancelarului germanŭ, ca sĕ studieze istoria Austriei şi atuncĭ va afla, că naţiunile acele pe carĭ le tractézá ca de prisosŭ, ca Slovacii, Românii, Slovenii şi Croaţii într'unŭ timpŭ fórte criticŭ pentru Austria, şĭ-au jertfitŭ copiii şi sângele lorŭ, ca tocmai sĕ câştige coróna maghiară pentru tronulŭ Habsburgilorŭ. (Aplause viue la Cehĭ şi Slovenĭ.)" Vorbitorulŭ apoi ḑise că ar face atentŭ pe generalulŭ Caprivi, asupra vorbirei, ce a ţinut'o jidano-maghiarulŭ, Eötvös, apĕrătorulŭ în procesulŭ dela Tisza Eszlar, în care se ḑice între altele, că „până când consciinţa nóstră naţională (adecă a Maghiarilorŭ) va fi vătămată prin stégulŭ negru-galbenŭ, prin cântarea imnului austriacŭ în

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS."

Palatulŭ dracilorŭ.

— Poveste. —

In vremile vechĭ trăia unŭ omŭ fórte bogatŭ, putredŭ de bogatŭ. Elŭ avea coşurĭ pline de banĭ, avea ciurḑĭ de vite, stave de cai, câmpurĭ nemărginite, cu unŭ cuvêntŭ avea prea multŭ dela Dumneḑeu. Elŭ era însuratŭ de vr'o ḑece anĭ şi încă nu avea nicĭ unŭ copilŭ. Lucrulŭ acesta îlŭ mâhnia aşa de tare, încâtŭ de multe-orĭ ḑicea, că mai bine sĕ-i fi datŭ Dumneḑeu mai puţină avere, dér sĕ-i fi datŭ măcarŭ unŭ copilŭ. Căcĭ ḑicea elŭ: la cine o sĕ lasŭ eu atâta amarŭ de avere, décă n'amŭ copii. Elŭ împărţia o mare parte din banii sĕi pe la bisericĭ, pe la sĕracĭ, dór, dór l'o milui Dumneḑeu cu unŭ copilŭ.

Omulŭ acesta bogatŭ obicĭnuia a merge în negustorii prin tótă lumea, unde petrecea câte patru până în cincĭ anĭ. Odată, când se întórse din o astfelŭ de călĕtoriă, află că nevastă-sa a nâscutŭ unŭ băiatŭ. Bucuria lui. Elŭ sĕrutà copilulŭ celŭ dintâiu nâscutŭ, mulţumindŭ lui Dumneḑeu pentru bunătatea sa. De acum înainte elŭ nu se mai plângea, că n'are cui sĕ lase averea, ba chiar îşĭ puse în gândŭ sĕ lase o avere şi mai mare. De aceea după unŭ anŭ dela nascerea fiului sĕu plecà ér în lume în afacerile sale.

Inainte de a pleca ḑise elŭ nevestei-sale: „Eu mĕ ducŭ acum éră în lume, în afacerĭ, tu grijesce de copilŭ, ca de ochĭ, grijesce-lŭ cu o adevĕrată iubire de mamă, nu cruţa nimicŭ pentru elŭ, banĭ avemŭ destui dela Dumneḑeu. Când băiatulŭ va fi mai măricelŭ adu-ĭ dascălĭ dela oraşŭ sĕ-lŭ înveţe carte. Rĕmâĭ cu Dumneḑeu şi nu uita ce ţĭ-amŭ spusŭ."

După aceste plecà. Băiatulŭ crescea într'o ḑi câtŭ crescea altulŭ într'o lună, şi într'o lună crescea câtŭ crescea altulŭ într'unŭ anŭ. Astfelŭ fiindŭ băiatulŭ mai măricelŭ, mumă-sa îi aduse unŭ dascălŭ sĕ-lŭ înveţe carte. Băiatulŭ învĕţa iute, căcĭ era năsdrăvanŭ la minte. După-ce băiatulŭ crescŭ şi mai mare începù a merge la şcólă cu alţĭ băeţĭ.

Dascălulŭ acela, care-lŭ învĕţa, ce a făcutŭ, ce n'a făcutŭ, destulŭ că s'a îndrăgitŭ de mama băiatului, ér acésta în elŭ. Intr'o ḑi ḑise dascălulŭ către mama băiatului: „Cu dragostea nóstră n'o sĕ mergemŭ prea departe, căcĭ băiatulŭ ne stă în cale; cum sĕ ne scăpămŭ de elŭ, vréi sĕ-lŭ perdemŭ?" — „Vréu," ḑise blăstĕmata mamă, care 'şĭ uità de jurămêntulŭ ce l'a făcutŭ bărbatului sĕu la cununiă, că-ĭ va rĕmâné soţiă credinciósă. Uità de a jertfi grija ei pentru crescerea copilului, ér nu pentru o dragoste neiertată.

Atuncĭ dascălulŭ îi ḑise: „Bine, décă te învoescĭ, atuncĭ na acésta sticlă cu veninŭ; diminéţă când vei da băiatului sĕ mănânce, sĕ tornĭ câţĭ-va picurĭ în mâncare."

Luà nelegiuita mamă sticluţa cu veninŭ cu gândŭ şi hotărîre sĕ-şĭ învenineze băiatulŭ: bucuria şi nădejdea bărbatu-s'o.

Acum sĕ ne întórcemŭ în altă parte şi sĕ vedemŭ ce s'a întêmplatŭ în curtea aceea domnéscă. Tocmai în ḑiua şi în ciasulŭ în care sĕ născuse băiatulŭ, o iépă fătase unŭ mânzŭ năsdrăvanŭ. Acestŭ mânzŭ crescea precum crescea şi băiatulŭ. Când băiatulŭ sĕ făcuse mai mărişorŭ, unŭ servitorŭ îi spuse, că în ciasulŭ în care s'a născutŭ elŭ, s'a născutŭ şi unŭ mânzŭ. Băiatulŭ atuncĭ sĕ duse sĕ véḑă mânzulŭ. Acesta câtŭ 'lŭ vĕḑù sĕ duse la elŭ şi se plecà într'unŭ genunche înaintea lui. Băiatulŭ vĕḑêndŭ unŭ astfelŭ de mânzŭ începù alŭ guguli şi a griji de elŭ cu mai multă grijă de cum grija mumă-sa de elŭ. In tótă ḑiua sĕ ducea sĕ-şĭ vaḑă de mânzŭ, sĕ-i dea mâncare. Mânzulŭ căpătase nĕravŭ de nu mai voia sĕ mănânce dela alţii, decâtŭ numaĭ dela stăpânulŭ sĕu hotărîtŭ de sórte.

Aşa în ḑiua în care mumă-sa hotărîse sĕ-lŭ învenineze, merse ér la mânzŭ sĕ-i dea de mâncare. Mânzulŭ era tristŭ şi nu voia sĕ mănânce. Atuncĭ băiatulŭ îlŭ întreba:

— „Ce aĭ, mânzulŭ meu? Ce te mâhnesce? Doră eştĭ bolnavŭ?"

ḑiua de Sf. Stefanŭ şi prin felŭ de felŭ de mijlóce de germanisare, pănă când monumentulŭ lui Hentzi va sta înaintea ministeriului de honvedĭ, trebue sĕ cultivămŭ suvenirile nóstre gloriόse.“ Aceştia suntŭ Maghiarii, ḑice Dr. Lueger, pe carĭ cancelarulŭ germanŭ, generalulŭ de Caprivi, îi privesce ca pe acele isvóre, din care se tragŭ bunele informaţiunĭ asupra Austro-Ungariei; trebue sĕ se scie câtă trufiă zace în vorbele aceste, trebue sĕ se scie cum în Ungaria, Maghiarii asupresc în modŭ ne mai auḑitŭ pe Germanĭ şi cum ţintescŭ ei sĕ-i desnaţionaliseze; că limba germană e alungată din şcólă, judecătorii, etc...

Apoi continuă din cuvêntŭ în cuvêntŭ următórele:

Deputatulŭ Dr. Lueger: Credŭ, că tratatele comerciale păgubescŭ pe popórele muncitóre în favorulŭ unui micŭ poporŭ comercialŭ, adecă în favorulŭ poporului jidovescŭ. Pressa întrégă jidano-liberală a scosŭ unŭ strigătŭ de bucuriă când s'a publicatŭ tratatele comerciale, în Ungaria ca şi în Austria vestică, în Prusia, ca şi în Elveţia. Când aceia dau chiote de bucuriă, eu totdéuna am simţĕmêntulŭ, că altulŭ va plânge, şi deaceea bagŭ de sémă esactŭ findcă vréu sĕ sciu, că óre suntŭ în stare de a usca lacrămĭ séu a le împedeca. Mai departe e lucru curiosŭ, că tratatele au fostŭ ţinute în taină atâtŭ timpŭ şi acum cu o grabă mare a fostŭ publicate. Acesta e lucru lămuritŭ. Eu nu suntŭ unŭ adversarŭ alŭ cererilorŭ de credite militare, şi fiăcare statŭ trebue sĕ se încrédă în prima liniă în puterea sa propriă, dér décă s'au adusŭ jertfe atâtŭ de marĭ, atuncĭ trebue ca sĕ se ţintéscă, ca sĕ-şĭ câştige amicĭ. Unde ţintesce trăsătura naturală a înrîurirei nóstre politice şi economice? In Germania politicesce n'avemŭ ce mai căuta, nicĭ în Italia nicĭ în Elveţia, nicĭ în Rusia n'avemŭ ce mai căuta politicesce. Trăsătura naturală a înrîurinţei nóstre politice şi economice e îndreptată spre peninsula balcanică. Acolo este a se căuta călcâiulŭ pentru industria nóstră şi pentru meseriile nóstre, acolo locuiescŭ popóre, carĭ şi-au apăratŭ cu onóre naţionalitatea lorŭ în contra Turcilorŭ. Românii, Sêrbii, Bulgarii nu ţintescŭ într'acolo ca sĕ fiă Ruşĭ, ele trebue sĕ se alăture la unŭ statŭ, care le oferă garanţiă, că'şĭ potŭ desvolta naţionalitatea lorŭ. Cancelarulŭ germanŭ în vorbirea sa a esprimatŭ o frasă, care e cu totulŭ corectă. Elŭ ḑise: „Resbóie de cabinetŭ au fostŭ până acum; acum rĕsbóiele şi tratatele vinŭ numai din inima poporului“. Aceste vorbe ar trebui sĕ străluceseă în litere de aurŭ pe pórta ministeriului afacerilorŭ streine. Décă ar avé sĕ decidă bunavoinţa unui regentŭ séu alŭ unui ministru, atuncĭ amŭ fi avutŭ de multŭ influenţa nóstră în Sêrbia, căcĭ regele Milanŭ a fostŭ celŭ mai bunŭ amicŭ alŭ Austriei, şi Austria a fostŭ celŭ mai bunŭ amicŭ alŭ sĕu. Dér cu stingerea mărirei lui Milanŭ, durere, că şi influenţa austriacă în Srêbia s'a stinsŭ. Pentru ce? Pentru-că poporulŭ sêrbescŭ nu trebuia indentificatŭ cu regele Milanŭ. Când aceste popóre vorŭ privi asupra aliatului lorŭ naturalŭ Austria, ce vorŭ vedé?

Deputatulŭ *Schneider:* Totŭ numai Jidovĭ.

Dep. Dr. *Lueger* (continuândŭ): *Eĭ vĕdŭ aicĭ, că conaţionalii lorŭ suntŭ asupriţĭ în modulŭ celŭ mai neauḑitŭ, vĕdŭ copii de 3 anĭ formăndŭ obiecte de incercare pentru desnaţionalisare şi maghiarisare* (aplause la Antisemiţĭ, Cehii tinerĭ, Slovenĭ şi Croaţĭ). Nu trebue ei sĕ ḑică atuncĭ, că acolo, unde se procede astfelŭ în contra supuşilorŭ cei mai credincioşĭ în contra Românilorŭ, Croaţilorŭ şi Sêrbilorŭ, că întru asemenea statŭ nu se póte căuta scutŭ pentru naţionalitatea lorŭ? (Aplase la Antisemiţi, Cehi, Slovenĭ şi Croaţĭ). Politica interióră maghiară esercită o influenţă nefastă asupra politicei esterióre. Trebue sĕ o rupemŭ cu acéstă politică, décă voimŭ sĕ mai visămŭ ceva despre vre-o influenţă în peninsula balcanică. Ce felŭ de ómenĭ se geréză în peninsula balcanică ca purtătorĭ ai civilisaţiei apusene? (Dep. Schneider: Totŭ numai Jidovii). Ce ómenĭ se geréză acolo ca Germanii şi Austriacĭ? De sigurŭ, că D-Vóstră toţĭ vĕ aduceţĭ aminte de baronulŭ Hirsch. (Risete la Antisemiţĭ), de construcţia căilorŭ ferate turcescĭ. D-Vóstră, sciţĭ cu toţii, că construcţia acésta, prin aşa numitele losurĭ turcescĭ a fostŭ împreunată cu o înşelătoriă şi corupţiune ne mai pomenită, şi acestŭ br. Hirsch a fostŭ protegiatulŭ diplomaţiei austriace. Ca şi în casulŭ acesta, s'a întâmplatŭ şi cu losurile sêrbescĭ. Trebue sĕ cetiţĭ istoria construcţiei căilorŭ ferate sêrbescĭ, pentru ca sĕ sciţĭ, câtă murdăriă şi corupţiune a fostŭ cu ocasiunea acésta. Trebue se cetiţĭ istoria monopolului de tutunŭ şi a altorŭ lucrurĭ, pentru ca sĕ sciţĭ, câtă ură şi dispreţŭ a trebuitŭ sĕ se adune în acesta popóre. Aceia, carĭ au discreditatŭ în România, prin procedura lorŭ neruşinată, industria vieneză, sĕ bucură de scutulŭ diplomaţiei austriace. Şi în popórele aceste, naturalŭ trebue sĕ se ivéscă într'o ḑi convingerea: Da, pentru numele lui Dumneḑeu, décă unŭ poporŭ e jefuitŭ şi storsŭ în asemenea modŭ, atuncĭ nu putemŭ aştepta nicĭ o bunĕtate dela unŭ astfelŭ de stat! De aceea vĕ ḑicŭ D-Vóstră, că décă Austria voesce sĕ câştige o influinţă în peninsula balcanică, décă voesce sĕ aducă vre-unŭ ajutorŭ industriei vienese, atuncĭ trebue sĕ se rupă cu aceste tradiţiunĭ, atuncĭ trebue sĕ ne întórcemŭ la politica prinţului Eugen de Savoya, eventualŭ la politica esternă a împĕrătesei Maria Teresia şi Iosifŭ II. Nu e multŭ de atuncĭ, de când contele Andrassy a datŭ espresiune părerei, că elŭ are de lipsă numai de o musică militară austriacă şi de o companiă séu două, pentru ca sĕ ocupe Bosnia şi Herţegovina. A fostŭ o mare greşélă, care a costatŭ pe Austria multe jertfe sângerόse. Şi décă aceste greşelĭ se vorŭ ivi şi în viitorŭ, décă se va continua sĕ se facă cucerirĭ în peninsula balcanică sub flamura roşu-albŭ-verde, atuncĭ va curge mai multŭ sânge, fără ca sĕ avemŭ vreunŭ folosŭ. Trebue sĕ vină érăşĭ timpulŭ, când flamura négră-galbenă va adumbri flamura roşiă-albă-verde, şi când colorile négre-galbine vor deveni érăşĭ simbolul dreptăţii, simbolul egalei îndreptăţirĭ a tuturorŭ naţiunilorŭ, când colorile aceste vorŭ fi simbolulŭ onestităţii, comunicaţiunei, atuncĭ póte ne va trebui numai o musică militară, pentru ca se facemŭ acele cucerirĭ în peninsula balcanică, carĭ vorŭ servi pentru gloria şi salutea patriei nóstre. (Viue aplause la Antisemiţĭ şi Cehii tinerĭ).

CRONICA POLITICĂ.

— 7 (19) Decemvrie

In faţa **mişcărilorŭ electorale**, carĭ s'au pornitŭ de pe acum, este de însemnătate unŭ articolŭ alŭ ḑiarului naţionalŭ slovacŭ „Narodne Novine“, în care acéstă fóiă, vorbindŭ de viitórele alegerĭ dietale dă a se înţelege, că după părerea ei, mai bine ar fi, décă Slovacii nu vorŭ lua parte la alegerĭ.

Şi mai mare turburare decâtŭ discursulŭ deputatului Dr. Lueger, a produsŭ în camera din Viena vorbirea deputatului cehŭ **Dr. Gregr**, ţinută cu ocasiunea legei financiare pe anulŭ 1892. Acésta vorbire, pe care foile unguresci o numescŭ revoluţionară, se distinge în adevĕrŭ printr'unŭ limbagiu până acum neobicĭnuitŭ în parlamentulŭ austriacŭ. Insĕ-şĭ „Narodni List“, ḑice, că o asemenea cuvêntare nu s'a mai ţinutŭ din partea cehică în parlamentŭ şi că guvernulŭ trebue sĕ se dedea cu asemenea manifestaţiunĭ din partea cehică. Multŭ a mai măhnitŭ pe Nemţĭ, că Gregr a arĕtatŭ că ţĕrile boeme plătescŭ 118 milióne contribuţiă mai multŭ, decâtŭ este de lipsă pentru acoperirea trebuinţelorŭ lorŭ, şi că prin urmare acesta e tributulŭ, ce-lŭ plătescŭ anualŭ pentru onórea de a aparţinea Austriei, şi că în 22 de anĭ ţĕrile boeme au plătitŭ mai multŭ contribuţia statului austriacŭ decâtŭ a fostŭ contribuţia de rĕsboiu a Franciei către Germania. A mai ḑisŭ Gregr, că décă arŭ fi sciutŭ strămoşii Cehilorŭ, că aḑi Boemulŭ va fi prigonitŭ pentru limbă şi naţionalitate, de sigurŭ, că nu şĭ ar fi datŭ votulŭ la alegerea de rege din 1526 unui archiduce austriacŭ (Ferdinand.) Ḑise mai departe, că guvernulŭ pare că lucră cu intenţiunea de a prepara Boemia pentru o anexiune prusiană. „Cea mai mare parte a poporaţiunei boeme se simte fórte nefericită în acestŭ statŭ, se simte ca într'unŭ statŭ străinŭ duşmanŭ ei, ca într'unŭ felŭ de captivitate babilonică. Şi nu e de mirare, décă nisuinţa şi dorinţa de a scăpa din acéstă captivitate babilonică, cuprinde totŭ mai multŭ păturile societăţii boeme. Ḑise mai departe că contele Taaffe are dreptate, când ḑice că guvernulŭ austriacŭ merge mână în mână cu celŭ unguresc. In germanisare şi maghiarisare, aceste guverne mergŭ în adevĕrŭ mână în mână. In fine declară, că nemulţămirea popórelor sale ar puté fi fatalŭ în momentulŭ decisivŭ pentru acestŭ statŭ. Şi cele mai perfecţionate arme şi puşca Manlicher ar rĕmânea fără efectŭ, décă n'ar fi condusă de mânĭ însufleţie. In locŭ de a mulţămi poporulŭ cehicŭ şi a'lŭ însufleţi, 'lŭ facŭ totŭ mai nemulţămitŭ şi deşteptă în elŭ ura în contra statului. (Aicĭ preşedintele chiamă la ordine pe vorbitorŭ). Eduard Gregr sfîrşesce ḑicêndŭ: Bărbaţii de statŭ, carĭ astăḑĭ suntŭ orbĭ şi cruḑĭ, faţă cu pretensiunile poporaţiunilorŭ, vorŭ învĕţa dreptate şi indulgenţă, când vorŭ fi în strîmtóre. Odată va sosi óra răfuelei şi ar fi mai bine, décă n'ar aştepta până atuncĭ, ci ar încheia mai înainte pace cu popórele acestui imperiu şi acéstă pace e uşorŭ de găsitŭ şi acésta se numesce: „drepţĭ şi dreptate“.

In dieta ungurésca s'a desbătutŭ la 17 Decemvre c. proiectulŭ de lege despre **pensionarea învĕţătorilorŭ**. Tóte partidele au primitŭ proiectulŭ în generalŭ. Desbaterea a deschis'o deputatulŭ *Sponer* Andor, care în numele a două anchete ministeriale a recomandatŭ proiectulŭ spre primire. — După Sponer a vorbitŭ *Földváry* Elemer, accentuândŭ interesele învĕţătorilorŭ şi dândŭ espresiune la mai multe cestiunĭ, carĭ nu le cuprinde proiectulŭ. Drépta din cameră a aprobatŭ viu discursulŭ lui Földváry. — Vorbi apoi *Kovács* Albert, care s'a ocupatŭ mai multŭ cu partea financiară a proiectului, atacândŭ cifrele pe carĭ se baséză proiectulŭ. — *Rossival* István, luândŭ cuvêntulŭ, a descrisŭ sórtea grea a învĕţătorilorŭ şi a ḑisŭ, că aştéptă dela acestŭ proiectŭ sĕ îndrepteze acéstă sórte. — *Apponyi* ḑise, că d-lŭ Csáky a întârḑiatŭ pré multŭ cu presentarea acestui proiectŭ şi că în timpulŭ acesta abia de se va puté desbate asupra lui. Apponyi apoi propuse prelucrarea proiectului şi presentarea lui din nou.— Ministrulŭ *Csáky* într'o vorbire mai lungă ḑise, că întârḑierea presentării

---

— „Ba nu“, ḑise mânzulŭ, „nu suntŭ mâhnitŭ pentru mine, ci pentru tine. Mamă-ta vré sĕ te înveninéze, pentru-că o împĕdecĭ în voinţele ei. Dér lasă numai pe mine, o sĕ te scapŭ eu. Mâne diminéţă o sĕ'ţĭ dea mâncare înveninată. Tu nu mânca, ci ḑi către mumă-ta, sĕ guste ea mai întâi din mâncare“.

In diminéţa următóre când i se aduse băiatului de mâncare, acesta ḑise către mamă-sa: „Dragă mamă, vino mănâncă cu mine, mâncarea acésta e aşa de bună, încâtŭ nu mĕ lasă inima sĕ mănâncŭ fără d-ta, hai gustă şi d-ta.“

Dér mamă-sa îi rĕspunse: „Nu dragulŭ mamei, nu potŭ mânca, eu amŭ mâncatŭ puţinŭ mai 'nainte, şi décă mai mănâncŭ mĕ bolnăvescŭ“.

Băiatulŭ rĕspunse: „Mamă, hai de mănâncă cu mine, dóră nu te vei bolnăvi, décă vei gusta numai o bucătură.“

— „Nu potŭ mânca“, rĕspunse mama“.

Atuncĭ băiatulŭ aruncă mâncarea cu farfuriă cu totŭ afară în curte. Găinile şi cânii alergară sĕ mănânce. Dér câtŭ gustară rĕmaseră mórte pe locŭ. După aceste băiatulŭ merse la şcólă. Aci dascălulŭ făcŭ nisce ochĭ marĭ când îlŭ vĕḑu; adecă elŭ credea că a muritŭ înveninatŭ de mamă-sa. Dér Pronia dumneḑeiescă la scăpatŭ.

După-ce dascălulŭ eşi dela şcólă, merse la mama băiatului acasă, sĕ o întrebe, ce a făcutŭ de băiatulŭ n'a muritŭ. Acésta îi spuse, ce făcuse băiatulŭ. Atuncĭ dascălulŭ născi unŭ altŭ mijlocŭ dracescŭ sĕ pérdă pe băiatŭ. Elŭ ḑise adecă către ea: „Băeţii dela şcóla mea au mâne o petrecere, tu sĕ dai băiatuluĭ mănuşile aceste înveninate; elŭ câtŭ le va trage pe mânĭ, va muri. In mănuşĭ e presĕrată pulbere de sticlă şi prafŭ veninosŭ. Când va trage mănuşile, sticla o sĕ-lŭ sgârie şi prafulŭ veninosŭ va întra în piele şi-lŭ va omori.“ Mama băiatului primi şi sfatulŭ acesta.

Băiatulŭ după ce veni dela şcólă sĕ duse sĕ-şĭ vaḑă de mânzŭ. Acesta ca şi în ḑiua trecută era mâhnitŭ. Elŭ 'lŭ întreba, pentru ce e mâhnitŭ?

— „Cum sĕ nu fiu mâhnitŭ,“ rĕspunse mânzulŭ, „când mumă-ta éră vré sĕ te prăpădéscă. Mâne diminéţă o sĕ-ţĭ dea nisce mănuşĭ înveninate, dér tu sĕ nu le iaĭ, ḑi că ai altele mai frumóse“.

In diminéţa următóre într'adevĕrŭ mumă-sa veni la elŭ cu o păreche de mănuşĭ şi ii ḑise: „Uită, dragulŭ mamii, domnulŭ dascălŭ mĭ-a spusŭ, că aḑĭ aveţĭ o petrecere la şcólă, de acea ţĭ-amŭ adusŭ aci nisce mănuşĭ frumóse cum nu o sĕ aibă nimenea; trage-le sĕ vĕdŭ cum ţi-se potrivescŭ?“

— „Mulţămescŭ, dragă mamă“, ḑise băiatulŭ, „mĭ-am cumpĕratŭ eu altele şi mai frumóse“.

— „Ba nu“, ḑise mamă-sa, „iată aceste suntŭ şi mai frumóse“.

Atuncĭ băiatulŭ luă mănuşile dela mumă-sa din mână şi le aruncă josŭ. O servitóre veni sĕ le ducă afară. Dér abia luase o ruptură din ele şi căḑu mórtă pe podele. Atuncĭ băiatulŭ îşĭ trase mănuşile sale şi merse la petrecere.

Dascălulŭ câtŭ ce-lŭ vĕḑu încremeni de frică, cugetândŭ, că băiatulŭ a înţelesŭ taina lui şi a mamei sale. De către sérâ dascălulŭ merse în dărâmăturile dracilorŭ şi acea începŭ a ceti pe stele, care este ursita băiatului. După multă căutare află, că băiatulŭ n'are sĕ móră nicĭ cum mórte silnică şi că unŭ mânzŭ, care s'a născutŭ totŭ în acelŭ ciasŭ în care s'a născutŭ băiatulŭ, i-lŭ păḑesce.

Atuncĭ dascălulŭ 'şĭ puse altceva de gândŭ, adecă sĕ prăpădéscă mânḑulŭ. Decĭ sĕ duse la mama băiatului şi îi spuse ce are de gândŭ sĕ mai facă. Adecă elŭ ḑise: „Tu sĕ te facĭ bolnavă şi sĕ ḑicĭ că numaĭ décă vei mânca carne din mânzulŭ celŭ mai frumosŭ te vei însănĕtoşa.“

Aşa făcu mama băiatului precum o învĕţase dascălulŭ. Sĕ făcŭ adecă bolnavă şi cerea într'una carne din mânzulŭ celŭ mai frumosŭ, care era tocmai mânzulŭ băiatului.

Băiatulŭ îndată ce se întórse dela şcólă sĕ duse în grajdŭ sĕ-şĭ mai vĕḑă de mânzŭ. Acesta totŭ ca mai 'nainte era mâhnitŭ. Băiatulŭ îlŭ întrebă, că ce-ĭ lipsesce? Mânzulŭ rĕspunse: „Dragulŭ meu stăpânŭ, pe tine acum te-au

proiectului provine din multele şi variatele lucrărĭ de pănă acum. Elŭ recomandă primirea proiectului, cu reieptarea propunerii lui Apponyi. — După ce mai vorbiră doi, trei deputaţĭ, proiectulŭ s'a primitŭ în desbaterea generală.

SCIRILE ḌILEI.

— 7 (19) Decemvre.

Unŭ testamentŭ frumosŭ. Din Sĕlagiu ni-se scrie, că la 10 Decemvre n. c. a rĕposatŭ preotulŭ *Aloisiu Buteanu* în etate de 43 de anĭ. Elŭ a funcţionatŭ 16 anĭ ca preotŭ în parochia *Mecentiu* cu filia Giroltŭ din protopopiatulŭ Eriului (diecesa Gherlei). Prin muncă şi cruţare, elŭ îşĭ adună o avere frumósă, pe care *o testă tótă pentru scopurĭ de binefacere românescĭ.* Anume: elŭ testă pentru biserica din Mecentiu o casă frumosă cu şură şi grădină de 2 jugĕre în preţŭ de *1600 fl.*; ca fondŭ pentru sistemisarea salarului învĕţătorescŭ din parochia sa *1500 fl.*; ca fondŭ bisericescŭ 22 jugĕre de pămêntŭ în preţŭ de *2000 fl.*; pentru biserica din Căoaşiu 15 jugĕre de pămêntŭ în preţŭ de *1500 fl.*; pentru biserica din Tăşnadŭ jumĕtate partea dintr'o casă de acolo în preţŭ de *1500 fl.*; ca fundaţiune pentru unŭ studentŭ gimnasialŭ *1000 fl.* Cu totulŭ aşa-déră fericitulŭ Aloisiu Buteanu a testatŭ pentru scopurĭ naţionale românescĭ peste 9000 fl., fiindŭ socotită aicĭ şi partea de avere a soţiei sale *Maria*, care rĕposă înainte cu vre-o cincĭ anĭ şi care la mórte deasemenea testă partea sa din avere pentru scopurile de mai susŭ. — Numele fericiţilorŭ *Aloisiu* şi *Maria Buteanu* prin aceste fapte generóse vorŭ rĕmâné în vecĭ neuitate înaintea Românilorŭ recunoscĕtorĭ, carĭ din adênculŭ inimei le ḍicŭ lorŭ: Dumneḍeu sĕ-i odihnéscă în pace!

* * *

Starea sănĕtăţii Reginei României, după cum află „Naţionalulŭ“, merge din ce în ce spre mai bine. Cu tóte acestea, M. Sa Regina nu se va reîntórce în ţéră decâtŭ în primăvéra viitóre.

* * *

Bustulŭ lui I. C. Brătianu „Voinţa Naţională“ scrie: Din Iaşĭ ni-se comunică, că cu acceleratulŭ de Vinerĭ diminéţa va sosi în Bucurescĭ eminentulŭ sculptorŭ italianŭ Villa, aducêndŭ cu sine şi modelulŭ unui bustŭ alŭ marelui Ioanŭ Brătianu, modelŭ lucratŭ în gipsŭ. Bustulŭ este cu o treime mai mare decâtŭ naturalŭ şi represintă o fidelă şi artistică reproducere a figurei lui Ioanŭ Brătianu.

* * *

Maghiarisarea unei comune românescĭ. Cetimŭ în „Magyar Hirlap“, că înainte de asta cu trei anĭ „patrioţii“ priviau la comuna Gurahonţŭ (com. Aradului) ca la unŭ cuibŭ de vespĭ valachĭ. De când însĕ s'a construitŭ linia ferată dela Cianadŭ, numita comună *„se maghiariseză întru atâta“*, că corespondentulŭ numitei foi e în „plăcuta“ posiţiune de-aĭ raporta, că a trebuitŭ sĕ se edifice şi o şcólă ungurêscă, care este cercetată până acum de 45 elevĭ (românĭ? — Red) — Aşteptămŭ lămurirĭ dela oficiulŭ parochialŭ din *Gurahonţŭ*, sĕ scimŭ, că ce felŭ de elevĭ suntŭ aceia, carĭ frecuentéză numita şcólă ungurêscă? Suntŭ ei odrasle românescĭ, orĭ unguresci?

* * *

Demisiunea ministrului de honveḍĭ br. Fejerváry. Foile unguresci din Budapesta aducŭ scirea, că br, Fejérváry şi-a datŭ dimisia. Motivulŭ e o afacere de onóre dintre elŭ şi „vitézulŭ“ Ugron. Din incidentulŭ interpelării, ce-a adresatŭ Beöthy Akos lui Fejerváry cu privire la interḍicerea citirii foii maghiare „Katonai Lapok“, Fejerváry a rĕspunsŭ, că elŭ n'a interḍisŭ cetirea foii. Mai mulţĭ deputaţĭ din stânga i-au rĕspunsŭ: „Numai atâtŭ ar fi mai trebuitŭ“ — Fejerváry a rĕspunsŭ: — „Décă va fi de lipsă o voiu face“ — ér Ugron i-a replicatŭ drasticŭ: — „Atuncĭ te aruncămŭ afară de-aicĭ!“ — Fejerváry ḍise: — „Cunóscemŭ astfelŭ de bravurĭ pe carĭ fiece omŭ le scie reduce la adevĕrata lorŭ valóre“. In urma acésta Ugron, în şedinţa din Lunia trecută a declaratŭ, că elŭ a datŭ destule orĭ ocasiă ministrului Fejérváry sĕ probeze acéstă bravură şi că nu elŭ (Ugron) a fostŭ causa, că nu s'a folositŭ de acea ocasiă. In urma acésta ministrulŭ Fejérváry a rugatŭ numai decâtŭ pe conţii Karolyi Tibor şi Keglevich István sĕ provóce pe Ugron. Inainte însĕ de-a face acésta *şi-a datŭ dimisia* ministrului preşedinte Szapáry, ér ministrulŭ preşedinte a telegrafatŭ imediatŭ M. Sale. Cercurile parlamentare se ocupă multŭ cu acéstă chinuitóre afacere.

* * *

Noulŭ tarifŭ pentru telegrame. Ministrulŭ de comerciu şi comunicaţiune a esmisŭ cu data de 10 Decemvre o ordinaţiune privitóre la noulŭ tarifŭ pentru telegrama, care va întra în vigóre în 1 Ianuarŭ 1892. In sensulŭ acestei ordinaţiunĭ se şterge taxa fundamentală de 24, respective de 30 cr. şi se stabilesce o taxă permanentă de *3 cr.* pentru fie care cuvêntŭ, însĕ minimulŭ taxei pentru o telegramă nu póte fi sub 30 cr. va sĕ ḍică telegrama dată va trebui sĕ cuprindă 10 cuvinte.

* * *

D. Esarcu, fostulŭ ministru de esterne în cabinetulŭ generalului Florescu, a fostŭ numitŭ ambasadorŭ alŭ României la Roma.

* * *

Erna. Sfântulŭ Nicolae ni-a adusŭ érna. De două ḍile ninge neîntreruptŭ ḍiua şi nóptea. Zăpada a fostŭ adusă pe-aicĭ de unŭ vêntŭ rece, care a suflatŭ ierĭ nóptea şi ḍiua neîntreruptŭ. Astăḍĭ fulgii suntŭ mai rarĭ şi mai micĭ. Asemenea scirĭ sosescŭ de pe la Beiuşŭ, Cluşiu şi în genere din tótă, ţéra. Scirĭ din Austria ne spunŭ că pe-acolo érna a sositŭ c'unŭ viforŭ uriaşŭ. Nu totŭ aşa este în Anglia, unde se ḍice, că timpulŭ e nespusŭ de frumosŭ şi temperatura scăḍută. Se mai ḍice, că pe unele locurĭ crescŭ fragile de pĕdure, viorele, clopoţeii şi alte florĭ primăvĕratice. Muncitorii lucréză negenaţĭ, ca în tómnă frumósă, ba chiar şi agricultorii.

* * *

Darŭ pentru şcólă. D-lŭ *Oprea Grevu*, comerciantŭ, de nascere din Sălişte, ér acum domiciliatŭ în Roşia de Secaşŭ, a dăruitŭ 12 fl. pentru a se cumpăra cărţile de lipsă pe séma şcolarilorŭ dela şcóla română din Roşia de Secaşŭ. Pentru acestŭ ajutorŭ senatulŭ şcolarŭ din amintita comună esprimă pe acéstă cale sinceră mulţămită generosului dăruitorŭ.

* * *

Concertulŭ ce'lŭ va da d-lŭ *B. Papazovicĭ*, mâne séră în sala hotelului Centralŭ Nr. I, va avé următorulŭ programŭ: Partea I. Rossini: Ouvertură la „Wilhelm Tell“. Musică militară c. şi r. 1) B. Papazovicĭ: „Souvenir d'une Fée“, baladă pentru violină. Compositorulŭ. 2) a) Schubert: „Am Meer“, b) Lassen: „Vöglein wohin so schnell“ d-şóra M. Rosenkranz. 3) Händel: „Largo“ pentru violină. B. Papazovicĭ. 4) a) G. Dima: „Cântecŭ de tómnă“, b) Lassen: „Sommernacht“, prof. N. Popovicĭ. Partea II. Mascagni: Intermezzo din opera „Cavalleria rusticana“ Musica militară. 5) Sarasate: „Le sommeil“. B. Papazovicĭ. 6) „Magyar népdalok“ d-şóra Rosenkranz. 7) A. Rubinstein. Sonate (G-dur) pentru violină. B. Papazovicĭ. Inceputulŭ la 8 óre séra. — Observămŭ, că d-lŭ Papazovicĭ nu este unŭ concertistŭ de profesiune, dér pe lângă tóte astea în arta musicei s'a distinsŭ la diferite ocasiunĭ. Venitulŭ concertului de mâne séră, după cum amŭ amintitŭ, este destinatŭ pentru sĕracii din Braşovŭ fără deosebire de naţionalitate.

* * *

Papa şi republica francesă. Ḍiarulŭ parisianŭ „Temps“ scrie, că unŭ corespondentŭ alŭ sĕu, avêndŭ o convorbire cu Papa, Sânţia Sa s'ar fi esprimatŭ, că doresce sĕ trăéscă în cea mai bună armoniă şi în deplină concordiă cu Republica francesă. Iubescŭ Francia, ḍise Papa, fără de-a băga în sémă forma ei de guvernamentŭ. Francia are lipsă de-o politică, care sĕ unéscă între sine pe ómenii cinstiţĭ. Politica acésta trebue s'o încépă lumenii, biserica apoi va contribuì, la prosperarea ei, fără de-a se pune în frunte. Eu, sfîrşi Papa, urmezŭ o politică fără de ilusiunĭ şi preocupaţiunĭ. Restaurarea monarchiei o privescŭ ca pe unŭ lucru neînsemnatŭ.

* * *

Pagubă de două milióne. In localitatea Lobnitz aprópe de Bielitz a arsŭ într'una din nopţile trecute fabrica de postavurĭ a firmei „Bartelemus I. şi fii“. Paguba e de *2 milióne.* Mai mulţĭ de 500 muncitorĭ au rĕmasŭ fără pâne în capŭ de iérnă.

* * *

Fómetea în Rusia. Foile polone spunŭ, cá fómetea în Rusia este atâtŭ de mare încâtŭ în cele mai multe guvernamente poporulŭ începe sĕ ia o atitudine ameninţătóre, ér turburările între poporaţiune suntŭ ḍilnice. In urma acésta, numitele foi asigură, că în cele mai multe guvernamente se va proclama în curêndŭ starea de asediu. Generalulŭ Gurko deja a şi fostŭ chiămatŭ la Petersburg.

* * *

Regele şi regina Italiei, după cum se anunţă din Roma, se vorŭ duce la primăvéră în Englitera unde vorŭ asista la căsĕtoria fiului celui mai mare alŭ prinţului de Wales, cu princesa de Teck.

* * *

Nouĕ oficii telegrafice. Oficiile telegrafice de pe staţiunile dela calea ferată vicinală Braşovŭ-Treiscaune: Eresztevény, Boroşi - Ineulŭ mare, Brateşŭ, Covasna, Imecĭfalva şi Kezdi-Oşorheiu, au fostŭ împuternicite sĕ priméscă şi sĕ dea telegrame de statŭ şi private.

* * *

Incă unŭ „bancherŭ. Cetimŭ în „N. Pesterŭ Journal“: „Acum doi anĭ sosiră la tribunalulŭ criminalŭ de aicĭ sute de încriminărĭ mai alesŭ din străinătate, în contra „bancherului“ stabilitŭ aicĭ, Alexandru Riess, care prin agenţii sĕi călĕtorĭ vindea o mulţime de losurĭ, în schimbulŭ unei sume plătite în rate; când însĕ tóte sumele în rate s'au plătitŭ, elŭ nu a pututŭ sĕ dea losurile originale (în numĕrŭ cam de 20,000) fiindcă aceste erau zălogite la mai mulţĭ bancherĭ de aicĭ. Riess, în contra căruia s'a pornitŭ cercetare criminală, a fugitŭ în America. Tribunalulŭ a ordonatŭ secvestrarea tuturorŭ losurilorŭ zălogite. Curia regéscă însĕ a suspendatŭ acéstă secvestrare“.

* * *

Preşedintele republicei francese, Carnot, după cum anunţă ḍiarulŭ din Paris „Autorité“ a inventatŭ o nouă mitraileză, cu care în curêndŭ se vorŭ face esperimente în comisiunea de artileriă.

* * *

Regele Alexandru alŭ Sêrbiei, va visita în primăvéra viitóre pe Sultanulŭ Turciei. In numele regenţei a comunicatŭ ambasadorulŭ sêrbescŭ din Constantinopole Gruicĭ acéstă intenţiune a regelui, Porţii Otomane.

---

lăsatŭ, au vĕḍutŭ că nu potŭ sĕ te prăpădéscă, de aceea au începutŭ acum cu mine; dér mumă-ta numai atuncĭ sĕ se însănĕtoşeze, când va mânca carne din mine. Sĕ scii că mâne pe la 12 césurĭ vine tată-t'o; înainte de 12 sĕ vii la mine, sĕ mergemŭ în calea lui.“

In ḍiua următóre înainte de 12 césurĭ băiatulŭ se duse la mânzŭ. Acesta era gata înşelatŭ, cu o şea cusută totŭ în firŭ. Vĕ spusesemŭ, că mânzulŭ era năsdravĕnu, de aceea înainte de întra stăpânulŭ sĕu în grajdŭ, sĕ dede odată peste capŭ şi îndată fù înşelatŭ. Câtŭ întrà stăpânu-s'o în grajdŭ, elŭ se puse într'unŭ genunche. Stăpânu-s'o se puse pe elŭ şi sburà afară din curte printre servitorii uimiţĭ. Sĕ duse băiatulŭ pe drumulŭ celŭ mare, ca sĕ întêmpine pe tată-s'o; nu merse multŭ şi iacă că întêlnesce pe tată-s'o, ce venia către casă cu două trăsurĭ pline de banĭ. Băiatulŭ sări pe gâtulŭ tată-so de bucuriă, fiindcă nu-lŭ vĕḍuse de când s'a născutŭ. Tată-s'o asemenea era fórte mişcatŭ de vederea fiului sĕu. Intre alte multe îlŭ întrebà, că mamă-sa ce face, e sănĕtósă?

— „Ba nu“, rĕspunse băiatulŭ, „e bolnavă.“ Atuncĭ bĕtrânulŭ tată'şĭ grăbi mersulŭ. Ajunsŭ acasă întrà îndată la nevastă-sa şi o întrebà, că cei lipsesce?

Acésta îi rĕspunse: „Uită dragă bărbate, m'amŭ bolnăvitŭ de multŭ. Doctorii mĭ-au ḍisŭ, că numai décă mănâncŭ carne din mânzulŭ celŭ mai frumosŭ, mĕ însănĕtoşezŭ“.

— „Apoi de ce n'ai mâncatŭ, draga mea; sĕ fi poruncitŭ sĕ-ţĭ taie mânzulŭ celŭ mai frumosŭ din stavă“.

— „Am poruncit, dragă bărbate, déră mânzulŭ celŭ maĭ frumosŭ e alŭ băiatului nostru şi elŭ n'a voitŭ sĕ lase sĕ-i taie mânzulŭ“.

Atuncĭ tatălŭ sĕ duse la fiu-s'o şi îi ḍise, sĕ lase sĕ-i taie mânzulŭ, că mai are elŭ alţii în stavă. Băiatulŭ rĕspunse:

— „Tată, cere'mĭ ce vei vrea, numai mânzulŭ nu mi-lŭ cere. Mânzulŭ e ce am eu mai scumpŭ pe lume după d-ta; cu elŭ amŭ crescutŭ cu elŭ vréu sĕ morŭ; mai bine taiă-mĕ pe mine decâtŭ sĕ-mĭ tai mânzulŭ“.

Tata duse acéstă veste neveste-si. Ea îi ḍise:

— „Precum sĕ vede băiatulŭ meu mai bine voiesce sĕ morŭ eu decâtŭ mânzulŭ lui. Dér totuşĭ hai sĕ încercŭ sĕ mănâncŭ şi din altŭ mânzŭ; de ce tocmai din acela?“ Porunci decĭ unui slugă sĕ omóre unŭ mânzŭ şi sĕ-i aducă o bucată de carne próspĕtă.

Porunca se împlinì. Unŭ servitorŭ tăià unŭ mânzŭ şi îi aduse pe o farfuriă o bucată. Ea mâncà puţinŭ, dér îndată o aruncà câtŭ colo ḍicêndŭ, că s'a însănĕtoşatŭ. Ba mai bine sĕ credemŭ, că şĭ-a căpĕtatŭ éră mintea, séu că vĕḍêndŭ pe bărbatu-s'o şĭ-a adusŭ aminte de datoria sa de mamă.

După câteva ḍile dela întórcerea tată-s'o, băiatulŭ merse la mânzŭ, sĕ mai véḍă de elŭ. Mânzulŭ îi ḍise: „Scii ce stăpâne, aicĭ noi nu o sĕ putemŭ trăì multă vreme în pace. Mergĭ la tată-tĕu şi cere-ĭ hainele cu carĭ umbla elŭ ca flăcău, precum şi paloşulŭ celŭ cu tăişŭ de flacără; apoi ia-ţĭ nisce banĭ şi vino la mine sĕ plecămŭ; către tată-tĕu ḍì, că vréi numai sĕ veḍĭ cum 'ţĭ stă în hainele lui“. Aşa făcù băiatulŭ precum îlŭ învĕţase mânzulŭ.

Se duse la tată-s'o şi 'i ḍise: „Tată dragă, décă ţii la mine, ca la feciorulŭ d-tale, atuncĭ dă-mĭ hainele în carĭ îmblai d-ta, ca flăcău, şi paloşulŭ celŭ cu tăişŭ de focŭ, că vréu sĕ vĕḍŭ cum 'mĭ stă în hainele d-tale“.

Tată-sĕu, nenădăindu-se de locŭ despre ceea ce vrea sĕ întreprindă fiulŭ sĕu i-le dădù. Acesta îmbrăcându-se cu ele şi umplându-şĭ buzunarele cu banĭ, sĕ duse la mânzŭ în grajdŭ. Acesta câtŭ vĕḍù pe stăpânu-s'o îmbrăcatŭ în hainele acele, începù a bate din picióre şi a sufla aburĭ şi flăcărĭ pe nărĭ. Feciorulŭ sĕ avêntà în şea şi eşi în curte sĕ-lŭ véḍă tată-s'o.

Acesta tocmai era pe prispa casei vorbindŭ cu nevastă-sa. Băiatulŭ salutà pe tată-s'o cu sabia în feliulŭ soldaţilorŭ, după aceea pornì cu calulŭ mai repede ca fulgerulŭ afară pe pórtă, strigândŭ: „Rĕmâĭ sănătosŭ tată, pe mine nu mĕ mai veḍĭ, dér nicĭ mama nu o sĕ mănânce carne din mânzulŭ meu.“

Tatălŭ 'şĭ frângea mânile de părere

Corespondența „Gaz. Trans.“

De lângă Tășnadu, (Sĕlagiu) 14 Dec. n. 1891.

Stimate D-le Redactorŭ! In ḑilele mai de apoi călĕtorindŭ dela Tășnadŭ către casă, mĕ întâlnisemŭ cu o céta de peregrinĭ țĕrenĭ, dela carĭ am aflatŭ, că suntŭ Ungurĭ calvinĭ de pe la Mișcolțŭ, carĭ vĕnḑĕndu-șĭ moșiórele de pe acasă, au plecatŭ către Sĕlagiu, unde după cum le-au spusŭ frațĭ de ai lorŭ așeḑațĭ pe pe aicĭ, se póte căpăta în satele valahe pămĕntŭ destulŭ de eftinŭ. Țînta lorŭ era Bobota, unde suntŭ „de pela ei“ mai mulțĭ așeḑațĭ.

M'am îngrozitŭ audindŭ acestea. Ei mi-au vorbitŭ adevĕrulŭ.

Bobota, o comună mare în centrulŭ Sĕlagiului, situată lângă drumulŭ de țĕră, mai înainte cu 3—4 anĭ era locuită numai de Românĭ, pe lângă carĭ se mai aflau și câteva familii de jidanĭ, carĭ s'au umplutŭ ca stupulŭ, sugêndŭ din grăsimea bietului poporu, rĕmasŭ îndĕrĕtŭ în privința culturei, căcĭ în satulŭ acesta abia icĭ-colea afli câte unulŭ, care scie scrie și ceti. Adĭ pe lângă acestei lipitorĭ, înlăuntrulŭ și pe hotarulŭ acestei comune nenorocite se află *patru ḑecĭ de familii calvinescĭ*, — toțĭ veniți din Ungaria și așeḑațĭ pe moșiile Românilorŭ, ce și le-au vêndutŭ cu unu prețŭ de nimicŭ.

Precum asigură acei călĕtorĭ pribegĭ, roiurile vor continua a sosi și în alte sate afară de Bobota; ei au de gândŭ sĕ se așeḑe pe la Zalnocŭ și pe la Supurŭ; adecă în cele mai băstinașe sate românescĭ din inima Sĕlagiului, unde și până acum suntŭ colonii de aceste așeḑate pe vetre românescĭ.

Dómne, la ce o sĕ mai ajungemŭ? Nu vĕdŭ conducĕtorii poporului din acele părțĭ, că „ordet ucalegon“; nu vede însu-șĭ poporulŭ acela nenorocitŭ, că adĭ-mâne va fi scosŭ din moșii din cele mai frumóse locurĭ. Sĕ fiă óre atâtŭ de orbitŭ poporulŭ nostru din acele părțĭ, ca sĕ priméscă încă cu dragoste pe acei veneticĭ, cum mi se lăudau? Sĕ nu scie óre Românii nostri, că acești străinĭ numai spre rĕulŭ și nenorocirea lorŭ sĕ așeḑă între ei?

Așa nu merge bine.

Strîngeți-vĕ, Românĭ, rĕndurile, însoțiți-vĕ unulŭ cu altulŭ și vĕ ajutorațĭ împrumutatŭ, ca sĕ nu lăsațĭ străinilorŭ moșiile, pentru carĭ părinții și străbunii vostri au asudatŭ sudorĭ de sânge în brézda domnéscă, ér conducĕtorii poporului românŭ desbrăcându-se odată de egoismulŭ uritŭ, sĕ strige, dér puternicŭ sĕ strîge la urechile și la inima poporului, ca sĕ audă și sĕ înțelégă, că cine nu are pămĕntŭ, n'are pe ce sta'n picióre, — este unŭ *Ioanŭ fără de țĕră*!

Veritas.

Emanciparea țĕranilorŭ.

Din discursulŭ lui *M. Kogălniceanu* rostitŭ la jubileulŭ Academiei Române.

(Fine.)

Imediatŭ după votulŭ consiliului de Statŭ eu amŭ depusŭ dimisiunea mea în mânile Domnitorului, declarândŭ, că în calitate de ministru de interne, eu nu puteamŭ rĕspunde de ordinea publică, că nu aveamŭ îndestule mijlóce de execuțiune pentru ca odată ce se va lăți Buna-Vestire a desființărei clăcei, a liberărei brațelorŭ și a emancipărei ogórelorŭ lorŭ de orĭ ce sarcină și angariă către stăpânii de moșii, sĕ potŭ îndatora pe țĕranĭ trei verĭ de-arândulŭ a mai face clacă séu boerescŭ.

„In dosulŭ fiă-căruĭ clăcașŭ mĭ-arŭ trebui câte unŭ jandarmŭ, ḑiseiu Domnului; și décă Măria Ta ai avé atâțĭ jandarmĭ câțĭ suntŭ țĕranii, și încă nu Te-așĭ sfătui sĕ facĭ de ei o asemenea întrebuințare, și nicĭ că ordinile Măriei Tale ar fi ascultate, pentru că și jandarmii (pe atuncĭ se ḑicea „călărașilorŭ“ dorobanțĭ) suntŭ clăcașĭ séu fii de clăcașĭ“.

Vorba francesului „la nuit porte conseil“ s'a îndeplinitŭ spre fericirea țĕreĭ, spre gloria Domnului.

Cuza-Vodă, mai bine avisatŭ și după o matură sfătuire cu elŭ însușĭ, a cumpenitŭ temeiurile importante ale aplicărei imediate a marei reforme. Mĭ-a înapoiatŭ dér demisiunea, și m'a împuternicitŭ sĕ pledezŭ înaintea Consiliului de Statŭ necesitatea de a reveni la imediata aplicare a acestei legĭ. Consiliulŭ de Statŭ și ministeriulŭ amŭ convenitŭ ca legea sĕ se pue în lucrare dela 23 Aprilie 1865, împuternicitŭ fiindŭ însĕ guvernulŭ de a înainta până atuncĭ lucrările pregătitóre de constatare și de marcare prevĕḑute prin noulŭ așeḑĕmêntŭ.

Priméscă aci recunoscința mea, fostulŭ meu colegŭ la acelŭ ministeriu și actualulŭ meu colegŭ în Academiă, d-lŭ N. Kretzulescu; nu mai pușinŭ confundŭ acéstă recunoscință onorabilului domnŭ G. Vernescu și colegului meu în Academiă, d-lŭ Alexandru Papadopol-Calimach supravegĭetorĭ, cu d-lŭ Orbescu din acelŭ luminatŭ Consiliu de Statŭ, carele, puindu-se mai pe susŭ de tóte considerațiunile și dificultățile politice de pe atuncĭ, au împreună lucratŭ și puternicŭ au contribuitŭ „la sĕvêrșirea unei reforme care a schimbatŭ fața economică a României“.

Legea a fostŭ precedată de o proclamațiune a domnului „Către locuitorii sătescĭ“. Acéstă proclamațiă este testamentulŭ politicŭ alŭ lui Cuza-Vodă.

Marĭ greșelĭ elŭ a făcutŭ, dér acéstă proclamațiă nu va peri nicĭ din inima țĕranilorŭ, nicĭ din istoria României.

Sĕ-mĭ fiă permisŭ a da cetire proclamațiunei:

„Sătenilorŭ!

„Indelungata vóstră așteptare, marea făgăduință dată vouĕ de Inaltele Puterĭ ale Europeĭ prin art. 46 alŭ convențiunei, interesulŭ Patriei, asigurarea proprietățeĭ fonciare și dorința Mea cea mai vie s'a împlinitŭ.

„Claca (boerescŭ) este desființată pentru d'a pururea, și de astăḑĭ voi sunteți proprietarĭ liberĭ pe locurile supuse stăpânireĭ vóstre în întinderea hotărîtă prin legile în ființă.

„Mergeți dér, mai înainte de tóte, la pólele Altarului, și cu genunchele plecate, mulțămițĭ A Totŭ Puternicului Dumneḑeu, pentru-că prin ajutorulŭ sĕu, în sfêrșitŭ ațĭ ajunsŭ a vedé acéstă ḑi frumósă pentru voi, scumpă inimei mele și mare pentru viitorulŭ României!

„De astăḑĭ voi sunteți stăpânĭ pe brațele vóstre; voi avețĭ o părticică de pămêntŭ, proprietate și moșiă a vóstră; de astăḑĭ voi avețĭ o patriă de iubitŭ și de apĕratŭ.

„Și acum, după ce cu brațulŭ celui de susŭ, amŭ pututŭ sĕvêrși o asemenea mare faptă, Mĕ întorcŭ către voi, spre a vĕ da unŭ sfatŭ de domnŭ și de părinte, spre a vĕ arăta calea pe care trebue sĕ o urmațĭ, de voițĭ sĕ ajungețĭ la adevĕrata îmbunătățire a sórtei vóstre și a copiilorŭ voștri.

„Claca și tóte celelalte legăturĭ silite între voi și între stăpânii voștri de moșii suntŭ desființate prin plata unei drepte despăgubirĭ.

„De acum înainte voi nu vețĭ mai fi cu dênșii în alte legăturĭ de câtŭ acelea ce vorŭ isvori din interesulŭ și buna primire a unora și altora. Aceste legăturĭ însĕ vorŭ fi pururea neapărate pentru ambele părțĭ. Facețĭ dér ca ele sĕ fiă întemeiate pe iubire și încredere. Mulțĭ și fórte mulțĭ din proprietarĭ au doritŭ îmbunătățirea sórtei vóstre. Mulțĭ din eĭ au lucratŭ cu tótă inima ca sĕ ajungețĭ la acéstă frumósă ḑi, pe care voi astăḑĭ o sĕrbațĭ. Părinții voștri și voi ațĭ vĕḑutŭ dela mulțĭ stăpânĭ de moșii ajutorŭ la nevoile și trebuințele vóstre. Uitațĭ dér ḑilele negre prin carĭ ațĭ trecutŭ; uitațĭ tótă ura și tótă vrajba; fițĭ surḑĭ la glasulŭ acelora, carĭ vĕ vorŭ întărîta în contra stăpânilorŭ de moșii, și în legăturile de bună voiă ce vețĭ mai avé de aci încolo cu proprietarii, nu vedețĭ în ei de câtŭ pe vechii voștri sprijinitorĭ și pe viitorii voștri amicĭ și bunĭ vecinĭ. Au nu sunteţĭ toţĭ fiĭ ai aceleiașĭ țĕrĭ? Au pămĕntulŭ României nu este muma care vĕ hrănesce pe toțĭ?

„Stăpânĭ liberĭ pe brațele și pe ogórele vóstre, nu uitațĭ mai înainte de tóte, că sunteţĭ plugarĭ, că sunteţĭ muncitorĭ de pămĕntŭ. Nu părăsițĭ acéstă frumósă meserie, care face bogăția țĕrei și dovedițĭ și în România, ca pretutindenea, că munca liberă produce îndoitŭ de câtŭ munca silită. Departe de a vĕ deda trândăviei, sporițĭ încă hărnicia vóstră, și ogórele vóstre îndoitŭ sĕ fiă mai bine lucrate, căcĭ de acum aceste ogóre suntŭ averea vóstră și moșia copiilorŭ voștri.

„Ingrijiți-vĕ asemeneă de vetrele satelorŭ vóstre, carĭ de astăḑĭ devinŭ comune neatârnate, și locașurĭ statornicite ale vóstre, din carĭ nimenĭ nu vĕ mai póte isgoni. Siliți-vĕ dér a le îmbogățĭ și a le înfrumseța; faceți-vĕ case bune și îndestulitóre; încunjurați-le cu grădinĭ și pomĭ roditorĭ. Inzestrați-vĕ satele cu așeḑĕminte folositóre vouĕ și urmașilorŭ voștri. Statornicițĭ mai alesŭ și pretutindenĭ școle, unde copii voștri sĕ dobândéscă cunoscințele trebuitóre pentru a fi bunĭ plugarĭ și bunĭ cetățenĭ.

„Actulŭ din 2 Maiu v'a datŭ la toțĭ drepturĭ; învĕțațĭ dér pe copii voștri a le prețui și a le bine întrebuința.

„Și mai pe susŭ de tóte, fițĭ și în viitorŭ ceea ce ațĭ fostŭ și până acum, și chiar în timpurile cele mai rele, fițĭ bărbațĭ de pace și de bună rînduială, avețĭ încredere în Domnulŭ vostru, care vĕ doresce totŭ binele; dațĭ, ca și până acum, pilda supunerei către legile țĕrei vóstre, la a cărorŭ facere avețĭ și voi de acum a lua parte; și în tótă întâmplarea, iubițĭ România, care de astăḑĭ, este dréptă pentru toțĭ fiiĭ sĕi.

„Și acum, iubițilorŭ mei sătenĭ, bucurați-vĕ și pășițĭ la muncă de bună voiă, care înalță și îmbogățesce; și Dumneḑeulŭ părinților noștri sĕ binecuvinteze sĕmênța ce vețĭ arunca pe cea d'întâi brazdă liberă a ogórelorŭ vóstre“.

Câteva cuvinte și voi sfîrși.

Aplicarea legei rurale a datŭ locŭ pe alocurea, și mai alesŭ în țéra românéscă, la durerose strămbătățĭ.

In Moldova ogórele țĕrănescĭ fiindŭ alese încă prin legea lui Grigore Ghica din 1850, strămutarea posesiunei nu s'a făcutŭ în genere, de câtŭ în urma necesitățilorŭ de comasare.

Nu a fostŭ totŭ așa în Muntenia. Aci mai tóte moșiile erau lucrate numai de țĕranĭ, și pe tótă întinderea, schimbându-se ogórele mai anualŭ după necesitățile agriculturei; a trebuitŭ mai întâĭ dér a se aplica legea lui Știrbei-Vodă, adecă a se determina pe pămĕntŭ întinderea ogórelorŭ cuvenite țĕranilorŭ, și de aci multe nedreptățĭ. Și cu tóte aceste, în tótă întinderea României o singură strigare de nemulțămire n'a isbucnitŭ din gura țĕranilorŭ,

---

de rĕu și mâhnire, neputêndŭ sĕ înțelégă pentru ce fiulŭ sĕu plecase așa fără de veste. Intrebă pe nevastă-sa, décă nu scie ea causa plecării fiului sĕu. Acésta deși scia prea cine, ḑise că nu scie și începŭ și ea a se boci.

Tatălŭ ḑicea: „Așaderă bucuria cea mare ce o aveamŭ pentru nascerea unui copilŭ a fostŭ numai unŭ visŭ? Inainte de a-lŭ avea doriamŭ numai ca sĕ amŭ unŭ băiatŭ; Dumneḑeu mĭ-a datŭ unulŭ și éră mi-l'a luatŭ; mai bine sĕ nu mi-lŭ fi datŭ și sĕ nu mĕ fi pedepsitŭ acum așa de amarŭ, luându-mi-lŭ éră. Dumneḑeu ș'a bătutŭ numai jocŭ de mine“.

Așa sĕ tânguia bĕtrânulŭ tată în desperarea sa, cârtindŭ contra lui Dumneḑeu. Dér la urmă éră se îndreptă și ridicândŭ umeḑii séĭ ochĭ către cerŭ ḑicea: „Dómne értă-mĭ pĕcatele mele, că amŭ cârtitŭ împotriva Ta; așa a fostŭ voia Ta, Tu mi l'aĭ datŭ, Tu mi l'ai luatŭ.“ După acea sĕ punea bĕtrânulŭ pe plânsŭ ne mai avêndŭ nicĭ o bucuriă în ḑilele sale negre.

De altfelŭ sĕ socotimŭ și noi numai dreptŭ. Ce bucuriă póte sĕ aibă unŭ tată bunŭ în adâncile sale bĕtrânețe, decâtŭ unŭ copilŭ bunŭ și cu frica lui Dumneḑeu?

Acum sĕ lăsămŭ pe bĕtrânulŭ tată în mâhnirea și desnădăjduirea lui și ca vêntulŭ sĕ alergămŭ după fecioru-s'o sĕ-lŭ ajungemŭ și sĕ vedemŭ ce mai face?

Étă că l'am ajunsŭ. După-ce plecase din curtea tatălui sĕu merse șépte anĭ și șéple lunĭ. In sfârșitŭ calulŭ, adecă mânzulŭ, se opri între nisce petri, carĭ sĕmĕnau a ómenĭ împetrițĭ. Mânzulŭ ḑise: „Uite stăpâne, vedĭ casele aceste frumóse. Aceste au fostŭ odată palatulŭ unui împĕratŭ mare și tare. Acestŭ împĕratŭ avea o fată mare și frumósă ca sórele din ceriu. Dracii în mai multe rĕndurĭ au încercatŭ sĕ o fure, dér nu au pututŭ fiind-că, totdéuna când erau gata sĕ fure fata, atuncĭ săriau toțĭ ómenii din orașulŭ acela și îi puneau pe fugă. Dér cu tóte aceste dracii nu desnădăjduiră, ci punêndu-șĭ tóte puterile lorŭ drăcescĭ, împetriră pe toțĭ ómenii din orașulŭ acela, pe împĕratulŭ, pe împĕrătésa, numai pe fată nu. Pe acésta o luară și o duseră în pescerile lorŭ. La unŭ semnŭ datŭ toțĭ dracii suflară din vêrfulŭ unui munte spre orașŭ și toțĭ ómenii cum se aflau pe timpulŭ suflării așa au împetritŭ. Unii, carĭ umblau erau împetrițĭ stândŭ în picióre. Alții, carĭ mâncau împetriră cu lingura în mână. Alțiĭ carĭ erau călare împetriră cu calŭ cu totŭ. Lucrătorii împetriră cu uneltele în mână; croitorii cu fórfecele în mână, cismarii cu sula și cu cisma; scriitorii cu péna în mână; cânii cu osulŭ în gură. Cu unŭ cuvêntŭ totŭ, totŭ ce fusese viu în orașulŭ acela a împetritŭ la suflarea dracilorŭ.

Feciorulŭ când audĭ aceste vorbe dela mânzulŭ sĕu, rĕmase și elŭ ca împetritŭ de gróză și nicĭ nu mai putea vorbi. Abia într'unŭ târḑiu mai venindu-șĭ în fire de spaima cea mare întrebă pe mânzŭ, décă nu se póte cumva înviа cei împetrițĭ.

— „Ba da“, rĕspunse mânzulŭ, „dér atuncĭ trebue sĕ suferĭ multe neajunsurĭ.“

— „Fiă, nu-mĭ pasă“, ḑise feciorulŭ, „celŭ puțin sciu, că am făcutŭ unŭ bine“.

—„Bine“, ḑise mânzulŭ, „acum intră în o casă, mâncă bine, apoi culcă-te, ca pe mâne nópte sĕ fii harnicŭ sĕ suferĭ ranele ce ți-le vorŭ aduce dracii“.

Atuncĭ feciorulŭ 'șĭ băgă calulŭ într'unŭ grajdŭ și după ce-i dede de mâncare intră în o casă. Aci în frunte era unŭ scaunŭ mare de aurŭ, pe care ședeau împĕratulŭ și împĕrătésa împetrițĭ. Impĕratulŭ era cu sceptrulŭ în o mână ér cu cealaltă îmbrățișa pe nevastă-sa. Acésta era cu unŭ trandafirŭ în mână.

Feciorulŭ nostru sĕ duse la împĕrătésa și o prinse de mână, voindŭ sĕ o ridice, dér de géba, că ea era împetrită. Pe masă erau bucate în farfurii marĭ de aurŭ. Sĕ vede că era timpulŭ mesii pe când dracii i-au împetritŭ. Feciorulŭ puse mâna pe o bucată de carne sĕ o mănânce, dér câtŭ ce băgă în gură vĕḑŭ, că și aceea era împetrită. Decĭ, vĕḑêndŭ elŭ că de acolo nu puté căpăta nimicŭ de mâncare, scóse din buzunarŭ unŭ inelŭ și-lŭ puse pe-o masă. Câtŭ ai bate în palme masa fŭ plină de bucate. Feciorulŭ se puse și mâncă bine. Apoi băgă inelulŭ în buzunarŭ și se culcă. In ḑiua următóre se duse la mânzŭ. Acesta îi ḑise:

—„Incalecă stăpâne, sĕ mergemŭ prin orașŭ sĕ vedemŭ ce-ĭ p'acolo“.

unŭ singurŭ braţŭ nu s'a ridicatŭ pentru silnice fapte séu rĕsbunărĭ.

In Austria, în Rusia, aplicarea legei rurale a datŭ locŭ la mii de acte de crude represalii, mii de case ale proprietarilorŭ au fostŭ date prada flacărilorŭ, şi sute de proprietarĭ au căḑutŭ victime sub topórele ţĕranilorŭ, transformaţĭ în fiarĕ sĕlbatice.

In România o linişte perfectă: într'o sĕrbătorire generală, aplicarea legei emancipatrice s'a făcutŭ fără a se preface în cenuşă o singură casa din ale foştilorŭ stăpânĭ, fără ca sĕ se smulgă unŭ singurŭ firŭ de pĕrŭ din ale marilorŭ proprietarĭ.

Când, 14 anĭ în urmă, la apelulŭ viteazului lorŭ Domnŭ şi Căpitanŭ, ţĕranulŭ românŭ, soldatŭ de linia, séu dorobanţŭ orĭ călăraşŭ, după douĕ sute de anĭ de umilinţă, în Câmpiile Bulgariei şi în faţa Plevnei, a datŭ pieptŭ duşmanului, ţĕranulŭ românŭ, ḑicŭ, prin vitejia sa, prin înfruntarea morţei, a doveditŭ, că astă-dată elŭ avea o patrie de iubitŭ şi de apĕratŭ şi că în spatele lui, dincóce de Dunăre, elŭ avea pentru dînsulŭ şi pentru familia sa, o părticică de pămêntŭ, proprietate şi moşiă a lui şi a copiilorŭ sĕi.

Telegramele „Gaz. Trans.“

(Serviciulŭ biuroului de cor. din Pesta.)

Budapesta, 19 Decemvre n. — In afacerea Fejerváry-Ugron nu s'a făcutŭ nicĭ o schimbare până aḑĭ, deórece Ugron este absentŭ din capitală.

Viena, 19 Decemvre n.—Foile de séră scriu, că este fórte verosomilŭ, că unŭ membru alŭ stângei unite germane va întra în cabinetulŭ Taaffe.

Lemberg, 19 Decemvre n.—In Varşovia au fostŭ arestaţĭ din nou mulţĭ studenţĭ polonĭ pentru agitaţiunĭ naţionale.

Bucurescĭ, 19 Decemvre n. — Incercările pentru consolidarea majorităţii parlamentare conservative au succesŭ numai în modŭ parţialŭ, nu pe deplinŭ. Se prevede, că séu va fi disolvată camera, séu va isbucnì o nouă crisă ministerială.

Berlinŭ, 19 Decemvre n.—Scirea despre visita împĕratului germanŭ în Bucurescĭ este o curată scornitură.

Winterthur, 19 Decemvre n. — Integŭ consiliulŭ de administraţiune dela „Creditbank“, carea datŭ falimentŭ, a fostŭ arestatŭ.

Berlinŭ, 19 Decemvre n. — Din incidentulŭ primirei tractatului comercialŭ cu Austro-Ungaria după a treia cetire în parlamentulŭ germanŭ, împĕratulŭ a înălţatŭ pe cancelarulŭ *Caprivi* la rangulŭ de conte.

CARACTERULŬ.*)

Insuşirile caracterului.

3. Fidelitatea.

Şi lozinca renumitului beliduce englesŭ Wellington a fostŭ — *datoria*, căreia i-a servitŭ cu credinţă ca puţinĭ alţii. Când era comandantŭ superiorŭ în Portugalia nu i-se părea purtarea poporaţiunei de acolo nicĭ cuviinciósă nicĭ amĕsuratŭ datoriei. Elŭ ḑise, „Avemŭ aicĭ entusiasmŭ cu carulŭ şi vi-va-te asemenea; iluminărĭ festive, cântărĭ patriotice şi sĕrbărĭ destule pretutindenĭ. Dér ceea ce ne trebue este, ca fiă-care sĕ-şĭ facă datoria sa credinciosŭ şi sĕ asculte de superiorii sĕi!“

La Waterloo întrândŭ Wellington într'unŭ careu de infanteriă fórte slăbitŭ, pe când acesta aştepta tocmai unŭ atacŭ de cavaleriă, ḑise către soldaţĭ: Fiţĭ tarĭ, voinicilorŭ! gândiţi-vĕ ce vorŭ ḑice în Anglia despre noi!“ Soldaţii rĕspunseră: „Sĕ n'ai grije domnule comandantŭ, ne cunóscemŭ datoria!“

Admiralulŭ Nelson n'a fostŭ mai puţinŭ credinciosŭ datoriei sale. Semnificativŭ este pentru elŭ renumita lozincă, ce a dat'o flotei sale înaintea bătăliei dela Trafalgar: Anglia aşteptă ca fiă-care sĕ-şĭ facă datoria — şi totŭ aşa cuvintele sale de urmă: „Mi-am împlinitŭ datoria, Domnulŭ fiă lăudatŭ!“

Este sciutŭ că marele romanţierŭ Scott a scrisŭ şi a scrisŭ ḑi şi nópte, între nĕcazurĭ şi bóle, fără a avé celŭ mai micŭ folosŭ, căcĭ totŭ ce câştiga dădea creditorilorŭ sĕi. Elŭ ḑicea: N'aş fi pututŭ durmi aşa de liniştitŭ, ca acuma, décă nu aş fi avutŭ consciinţa mângăiătóre, de a-mĭ câştiga mulţămirea creditorilorŭ, făcêndŭ destulŭ ca omŭ de onóre îndatoririlorŭ mele în tóte privinţele. Vĕdŭ înaintea mea o cale lungă, ostenitóre şi întunecósă, dér ea duce la unŭ renume nepătatŭ. De voi murì în jugŭ, ceea ce e fórte verosimilŭ, voiu murì cu onóre. De îmĭ voiu împlinì problema, voiu secera mulţămirea tuturorŭ celorŭ, pe carĭ îi privesce, şi aplausulŭ propriei mele consciinţe.

In urma neauḑitelorŭ încordărĭ ale sale, Scott vedea împuţinêndu-se mereu datoriile sale şi s'ar fi liberatŭ de totŭ de ele în câţĭva anĭ, décă nu l'ar fi ajunsŭ mórtea. Unulŭ din ultimele sale cuvinte a fostŭ; „Intre toţĭ scriitorii timpului meu eu am scrisŭ póte cele mai multe tomurĭ; şi este cea mai mare mângăiere a mea a scì, că n'am căutatŭ sĕ stricŭ principiile nimĕnui, nicĭ n'am scrisŭ ceva, ce aş dori acum pe patulŭ morţii, sĕ nu fiă scrisŭ“.

Acéstă credincósă împlinire a datoriei au dovedit'o însĕ în Anglia nu numai ómenii marĭ şi culţĭ, ci şi întregulŭ poporŭ. Despre acésta suntŭ multe esemple, în deosebĭ acela datŭ când cu cufundarea corabiei „Birkenhead“. Dupa ce femeile şi capii au părăsitŭ corabia ce nu mai era de scăpatŭ, nu mai era nicĭ o luntre, tóte erau ocupate. Matrozii şi aprópe cincĭ-sute de soldaţĭ rĕmaseră îndĕrĕtŭ de bună voiă şi aceştia dădură o salvă de bucuriă când vĕḑură pe femei şi copii scăpaţĭ.

Dér acéstă credinţă în împlinirea datoriei esistă şi la celelalte popóre precum la Germanĭ, la Francesĭ ş. a. In timpurile trecute mai alesŭ Francia avu mulţĭ bărbaţĭ marĭ credincioşĭ datoriei lorŭ ca Bayarḑii, Duguesclin, Coligny, Duguesne, Turenne, Colbert, Sully ş. a.

In timpulŭ mai nou s'a distinsŭ între Francesi de Tocqueville prin sêmţulŭ sĕu de datoriă: dreptŭ mulţămire l'au întemniţatŭ şi l'au scosŭ din viaţa publică. Elŭ scrise către amiculŭ sĕu Kergorlay: Eu ca şi d-ta devinŭ pe ḑi ce merge mai primitorŭ pentru fericirea, ce consistă în credinciósa împlinire a datoriei. Nicĭ o altă fericire nu este aşa de adêncă şi durabilă. Numai o ţintă esistă care e vrednică de încordarea nóstră: *Binele omenirei.*“

4. Adevĕrulŭ.

In acelaşĭ raportŭ în care se află curagiulŭ cu stăpânirea de sine, stă şi fidelitatea cu adevĕrătatea — acésta este partea dinnăuntru a aceleia, ba o putemŭ numi chiar fidelitate către sine însuşĭ, de aceea nu se póte despărţi de fidelitate în sensŭ mai rĕstrînsŭ. Astfelŭ ḑice Platone: a vorbi adevĕrulŭ e lucru dreptŭ, a minţi e nedreptŭ.

De aceea minciuna a trecutŭ din vechime ca greşéla cea mai nebărbătéscă. Deja Achille ḑice: Urăscŭ pĕn' la mórte pe acela, care altfelŭ vorbesce şi astfelŭ cugetă.

Despre Epaminonda şi Aristide se ḑice că n'au minţitŭ nicĭ în glumă. Persii învĕţau pe copii lorŭ dela cincĭ anĭ în susŭ sĕ călăréscă, sĕ pusce şi sĕ vorbéscă adevĕrulŭ. A minţi era la ei cea mai mare ruşine. Totŭ aşa era privită minciuna în vechia Româ, precum vĕḑurămŭ mai susŭ la Regulus ş. a.

Aristotele, Diog. Laertiu, Cicero scriau despre minciună totŭ aceea ce ḑice poporulŭ: Cine minte odată nu mai află creḑĕmêntŭ séu „cu minciuna poţĭ sĕ prânḑescĭ, dér de cinatŭ nu poţĭ cina.“

De aceea e lăudatŭ bărbatulŭ parolistŭ, care îşĭ ţine cuvêntulŭ, căcĭ celŭ ce nu şi-lŭ ţine, nu e bărbatŭ.

Aşa ḑice lordulŭ Chesterfield, că adevĕrătatea duce pe omŭ la succese şi Clarendon ḑice despre Falkland, că acesta se ferea de a spune unŭ neadevĕrŭ tocmai aşa precum se feria de a fura lucrulŭ altuia. Ear soţia unui bravŭ englesŭ ḑise despre bărbatulŭ ei: Elŭ nu promitea nicĭ-odată ce nu putea séu nu voia sĕ facă; dér făcea totŭ ce sta în puterile sale.

Este cunoscutŭ chipulŭ, în care mareşalulŭ Blücher şĭ-a ţinutŭ cuvêntulŭ faţă cu amiculŭ sĕu Wellington de a-i veni în ajutorŭ Waterloo. Când drumulŭ fiindŭ fórte rĕu, soldaţii nu înaintau destulŭ de repede, elŭ îi impintena necurmatŭ: „înainte, băeţĭ, înainte!“ — „Nu mai merge!“ rĕspundeau ei descuragiaţĭ.— Atuncĭ Blücher îi agrăì fórte emoţionatŭ: „Băieţĭ, trebue sĕ mérgă; voi ḑiceţĭ că nu merge, dér trebue sĕ mérgă! Căcĭ dóră am promisŭ fratelui meu Wellington — i-amŭ promisŭ, auḑiţĭ? Şi voi dóră nu veţĭ voi sĕ rĕmâiu mincinosŭ faţă cu elŭ?“

Şi a mersŭ, Blücher ajunse tocmai în momentulŭ supremŭ pe câmpulŭ de luptă.

Adevĕrulŭ nu-i iertatŭ sĕ-lŭ jertfimŭ pentru nicĭ unŭ felŭ de consideraţiune, elŭ trebue sĕ rĕmână stéua conducĕtóre a vieţii nóstre. Elŭ este legătura ce légă societatea, fără de care ea ar trebui sĕ se disolveze. Nicĭ o casă

*) După Smiles-Rudow. A se vedé Nr. 266 alŭ „Gaz. Trans.“ din 1891.

Totŭ ce vedeau era împetritŭ tocmai aşa precum spusese mânzulŭ. După ce se întórseră acasă ḑise mânzulŭ către stăpênu-s'o:

„La nópte, stăpâne, sĕ începe deslegarea oraşului acestuia din lanţurile drăcescĭ. Tu sĕ te culcĭ în casa cea mare şi décă te va treḑi cineva tu sĕ nu vorbescĭ nimicŭ căcĭ în asta stă tótă deslegarea; şi ca nu cumva sĕ te scapĭ sĕ vorbescĭ, 'ţĭ iau graiulŭ.“

Ḑicêndŭ aceste, mânzulŭ dĕdù cu piciorulŭ în pămêntŭ. Feciorulŭ voia sĕ maĭ ḑică ceva, dér nu putea. După aceste sĕ duse în casa cea maĭ mare. Aci mâncà, apoi sĕ culcà. Cam pe la meḑulŭ nopţii sĕ trezi din somnŭ de larma cea mare ce era în casă.

Dracii năpădiau în casă ca frunḑa şi ca érba, negrii, urîţĭ, cu córne, cu códă, cu furcĭ cu trei córne, cu capete de omŭ în mână. Mai pe urmă sosi fata împĕratului, pe care o duseseră dracii. Ea sĕ aşeḑà pe unŭ scaunŭ înaltŭ şi de aicea poruncì dracilorŭ sĕ nu mai facă larmă. Aceştia amuţiră.

Atuncĭ fata porunci la doi dracĭ sĕ-i aducă pe feciorulŭ nostru, ce era împetritŭ de frică Ea începù a-lŭ întreba câte de tóte, că cine e, de unde e şi cine l'a adusŭ acolo. Dér elŭ nu putea vorbi de locŭ, graiu nu avea. Atuncĭ fata făcù semnŭ la alţĭ doi dracĭ; aceştia luară pe feciorŭ în furcile lorŭ, 'lŭ ridicară până la grindă, apoi îlŭ lăsară josŭ, şi totŭ aşa de douĕspreḑece orĭ. La urmă după ce gătară veni unŭ alŭ treilea dracŭ cu o scăfârliă de capŭ de omŭ şi îi dĕdù sĕ bea ceva din ea. După acésta ér veniră ceĭ doi dracĭ şi începură a purta pe bietulŭ feciorŭ, ca şi când ar împrăscia fênulŭ. Cam pe la trei ciasurĭ după meḑulŭ nopţii cântà unŭ cocoşŭ. Atuncĭ dracii năpădiră éră pe uşă afară tocmaĭ aşa precum veniseră.

Diminéţa se duse feciorulŭ la mânzŭ şi îi spuse ce a vĕḑutŭ şi ce a păţitŭ. Mânzulŭ îi dise: „N'ai suferitŭ de géba, stăpâne, hai de veḑĭ pentru-ce ai suferitŭ.“ Feciorulŭ încălecà şi plecà prin oraşŭ. Toţĭ ómenii căpătaseră picióre vii şi încercau sĕ umble, dér find-că partea cea mai mare a trupului era încă pétră nu se puteau mişca.

In nóptea următóre feciorulŭ nostru a păţit'o totŭ aşa ca şi în noptea trecută. Ḑiua când merseră prin oraşŭ vĕḑură, că totŭ trupulŭ ómenilorŭ sĕ prefăcuse în carne, numai capurile erau totŭ pétră. Când era spre séra nopţii a treia ḑise mânzulŭ către stăpânu-s'o:

—„Douĕ nopţĭ stăpâne le-ai dusŭ, cum le-ai dusŭ, dér a treia e şi mai grea. Iacă pe lângă graiu îţĭ iau tóte simţirile, ca sĕ nu poţĭ nicĭ vorbi, nicĭ simţi durerĭ. Ḑicêndŭ aceste, mânzulŭ sĕ ridicà în piciórele de dinapoi, apoi sĕ lăsà josŭ. Feciorulŭ nostru acum nu mai avea nicĭ graiu nicĭ simţirĭ. Astfelŭ se duse éră în casa cea mare şi sĕ culcà.

Pe la 12 óre nóptea éră năpădiră dracii ca frunḑa şi ca ierba, care de care mai urîtŭ şi mai îngrozitorŭ. De astă-dată venise şi craiulŭ dracilorŭ, sĕ védă şi elŭ pe omulŭ acela, din care slugile lui nu au pututŭ scóte nicĭ o vorbă şi care la urmă avea sĕ-i răpéscă şi fata. După ce toţĭ se adunară, craiulŭ dracilorŭ dimpreună cu fata de împĕratŭ se sui pe scaunulŭ celŭ înaltŭ. De aicĭ poruncì dracilorŭ prin unŭ semnŭ, sĕ tacă. Aceştia amuţiră. Atuncĭ draculŭ ălŭ cu trei córne în frunte porunci la douĕ slugĭ de ale lui sĕ aducă pe omu ce dórme în casa lorŭ. Omulŭ fù adusŭ şi pusŭ lângă fata de împĕratŭ. Acésta prin felurite apucăturĭ femeiescĭ voia sĕ scótă măcarŭ o vorbă din elŭ. Dér tóte încercările ei rĕmaseră zadarnice; omulŭ nu vorbia. Craiulŭ dracilorŭ, vĕḑêndŭ că în chipulŭ acesta nu póte sĕ scóţă nicĭ o vorbă din elŭ, făcù semnŭ la doi dracĭ. Aceştia veniră aducêndŭ unŭ cosciugŭ pe umere. In cosciugulŭ acesta băgară pe feciorulŭ nostru. In cosciugŭ adecă erau ósele unui omŭ mortŭ de vr'o 25 de anĭ. Apoi închiseră cosciugulŭ şi începură a cânta lângă elŭ mai urîtŭ decâtŭ ei înşişĭ. După aceea deschiseră cosciugulŭ şi-lŭ întrebară décă vrea sĕ vorbéscă. Feciorulŭ nu putea.

Atuncĭ dracii ér închiseră cosciugulŭ şi începură a sări pe elŭ. După aceea scóseră afară pe feciorŭ din cosciugŭ şi legându-i mânile la spate îlŭ duseră într'o grópă sub pamêntŭ. Aci stĕteau totŭ schelete de ómenĭ pe păreţĭ cu dinţii rângiţĭ, ca şi când ar voi sĕ mănânce pe omŭ. Unele din aceste schelete veniau la feciorulŭ nostru, îi puneau mânile pe umerĭ şi-lŭ sărutau.

nu se póte conduce fără de adevěrŭ, cu atâtŭ mai puţinŭ unŭ poporŭ. Toma Bacone ḑicea chiar, că nicĭ dracii nu potŭ minţi, fiind-că atuncĭ nicĭ iadulŭ n'ar mai puté esista; faţă cu acésta ḑice ce-i dreptŭ Ioanŭ evangelistulŭ că draculŭ este mincinosulŭ dela începutŭ.

De aceea este minciuna celŭ mai drăcescŭ şi comunŭ viţiu, aibă-şĭ isvorulŭ în stricăciune orĭ numai în laşitate. Şi totuşĭ suntŭ suflete mârşave, carĭ nu numai că nu minţescŭ mai bucurosŭ decâtŭ sě vorbéscă adevěrulŭ, dér se fălescŭ chiar cu însuşirea ce o au de a suci adevěrulŭ.

Pentru durată nu póte merge aşa cu minciuna. Mai curêndŭ séu mai târḑiu ea se dă pe faţă, se demascheză fiă câtŭ de bine croitŭ. Şi încă este mai puţinŭ despreţuitorŭ — deşi totŭ aşa de necinstitŭ — a minţi aşa ḑicêndŭ pe faţă, decâtŭ acestŭ modŭ de a se esprima în doi perĭ, şovăitorŭ, întorcêndŭ tóte pe o parte şi pe alta, pentru care ne dă unŭ esemplu Labeo, care la încheiarea păcii asigurà regelui Antiochŭ jumětate din flota sa şi apoi porunci sě se taie cu firěstrěulŭ tóte corăbiile spre a nu-i lăsa nicĭ una întrégă.

Esistă ce-i dreptŭ o modalitate mai uşóră de a încungiura adevěrulŭ, prin care nimenĭ nu se păgubesce şi pe care din causa acésta mulţĭ o consideră de aşa de neînsemnată, încâtŭ punŭ pe servitorii lorŭ sě minţă pentru ei; nu trebue sě se mire apoi, décă şi servitorii odată mintŭ în contra lorŭ.

Acésta minciună de societate domnesce aşa de generalŭ încâtŭ cei mai mulţĭ nicĭ nu o simtŭ ca minciună. Ea séu că se întrebuinţéză cu scopŭ de a nu vătěma, aşa de pildă, décă unei visite, ce nu'ţĭ este bine venită, laşi — firesce după óre-care pausă — sě spună, că nu eştĭ acasă; séu sě folosesce spre a linguşi, a face complimente, cum se ḑice. Amêndouě soiurile aceste de minciunĭ suntŭ aşa de înrăděcinate, încâtŭ nu vorŭ puté fi uşorŭ stêrpite. Décă numai motivulŭ nu este necinstitŭ, omulŭ póte şi trebue chiar se închidă unŭ ochiu.

Unŭ esemplu: Nasica mergênd la casa poetului Ennius, servitórea, care 'lŭ întêmpinà la pragulŭ uşei îi spuse, că domnulŭ nu este a casă. Nasica a băgatŭ de sémă însě, că acela poruncise servitórei sě facă aşa şi că era acasă. După câteva ḑile, când Ennius visità pe Nasică şi bătù la uşă, acesta strigà de dinăuntru: „Nu suntŭ acasă!“ In urma acésta Ennius întrebà: „Apoi cum, nu cunoscŭ eu glasulŭ těu?“ — „Eştĭ unŭ neruşinatŭ“ — rěspunse Nasica, „eu am creḑutŭ servitórei tale, şi tu mie însuşĭ nu'mĭ creḑĭ?“

(Va urma).

Influenza.

Ecă o bólă, de care în ţéra nóstră nu se vorbesce decâtŭ de unŭ anŭ şi care cu dreptŭ cuvêntŭ preocupă pe fiă-care omŭ; căcĭ ataculŭ ei este putenicŭ şi victimile ei suntŭ numěróse.

Influenza, ce mai pórtă numele şi de *gripă*, în deosebite timpurĭ a primitŭ multe numirĭ: Catarrhus febrilis, Catarrhus sepidemlus, synocus catarrhalis. Mica Poştă, Miculŭ Curier etc.

Cele dintêiu epidemii de influenză pare că au luatŭ nascere în Orientŭ. In 1510, 1557, 1580 au muritŭ în Roma 9,000 de suflete; totŭ la acele epocĭ, în mai multe ţérĭ ale Europei, influenza a făcutŭ nenuměrate victime.

In 1730 a fostŭ în Rusia o molimă de influenză îngrozitóre şi dela acéstă epocă influenza s'a věḑutŭ venindŭ totdéuna despre Rusia, séu mai bine dela miéḑă-nópte spre miéḑă ḑi şi despre rěsăritŭ spre apusŭ. Epidemia din anulŭ trecutŭ, 1889—1890, a urmatŭ acelaşŭ drumŭ.

In Petersburg şi la Moscva, influenza este endemică, adecă totŭ-déuna esistă; din acéstă stare ea iese adesea şi ia caracterulŭ epidemicŭ, întinḑêndu-se până la depărtărĭ marĭ.

Intinderea influenzei nu merge mai repede decâtŭ mijlócele de comunicaţiă ale ómenilorŭ. In 1780 ei i-a trebuitŭ mai multŭ de 6 lunĭ pentru a trece dela Petersburg la Paris; în 1837 ei i-a trebuitŭ mai puţinŭ de 6 sěptěmânĭ, ér în 1889—90 iuţéla mersului sěu a fostŭ d'o potrivă cu aceea a celorŭ mai iuţĭ trenurĭ.

Observatorii epidemiei de influenză au constatatŭ mai totdéuna, cum că cea mai mare întindere a bólei şi cea mai grea formă a ei s'a însoţitŭ de rěsturnărĭ însemnate de atmosferă, s'a notatŭ *ridicarea barometrului*, *căldura neobicĭnuită cu acea epocă* şi *o umeḑélă mare*; şi décă s'a întêmplatŭ ca aceste condiţiunĭ atmosferice sě se schimbe, epidemia de influenză numai decâtŭ a scăḑutŭ, séu s'a opritŭ în drumŭ.

Căldura ḑilei şi furtuna, pare că ambele şĭ-au datŭ mâna ca împreună sě înmulţéscă sěmênţa bólei şi s'o rěspândéscă peste populaţiune.

In tóte observatoriile meteorologice dela Berlin, Viena, Parisŭ, etc. s'a înregistratŭ timpŭ umedŭ, negurosŭ şi puţinŭ rece întotdéuna câtŭ a esistatŭ epidemia de gripă, séu de influenză.

Observaţiunea spune, că cu câtŭ sórele a pututŭ trimite mai multe raḑe, epidemia a decrescutŭ şi din contră pe timpulŭ lipsei raḑelorŭ solare epidemia a fostŭ cea mai crudă.

După multă discuţiă în diferite reunirĭ de învěţaţĭ în medicină, după multe fapte observate s'a ajunsŭ a se stabili, cumcă influenza este molipsitóre, adecă se comunică dela o persónă bolnavă de acéstă bólă alteia sănětóse, numai prin atingere.

Observaţiunile au mai stabilitŭ încă, cumcă influenza se transmite şi prin aerŭ; pe lângă acestea, gripa, ce pare că se mai transmite dela omulŭ bolnavŭ de acéstă bólă la altulŭ sănětosŭ şi prin felurite obiecte, carĭ au servitŭ celui influenzatŭ séu gripatŭ.

Influenza se pare că se comunică dela omŭ şi la unele animale. Étă câteva fapte: O damă influenzată a aruncatŭ pe farfuria sa bucăţĭ de carne, pe carĭ le subsese; pisica sa mâncându-le s'a înbolnăvit şi după câteva ḑile a muritŭ cu suferinţele ce aduce gripa. In unele părţĭ ale Americei de nordŭ, în 1872. s'a věḑutŭ o epidemiă de influenză, care a atacatŭ toţĭ caii fără a atinge pe ómenĭ.

Puterea molipsitóre a gripei se dovedesce şi prin aceea că ea, tocmai ca colera, rěsare în locurĭ risipite; din aceste ca din adevěrate centrurĭ de bólă radiază în tóte părţile printre ómenĭ. Acéstă radiere este cu atâtŭ mai puternică cu câtŭ se găsesce o adunare mare de persóne la unŭ locŭ, cum ar fi în şcóle, în fabricĭ, în căsărmĭ etc.

Influenţa se comunică, şi încă fórte multŭ, prin apă. Se crede, chiar că epidemia din anulŭ trecutŭ din Rusia a fostŭ fórte multŭ servită de necurăţenia apei. Neva, în timpulŭ epidemiei, conţinea mai multŭ ca totdéuna necurăţenii. După socotéla unui mare observatorŭ apa Vistulei, înainte de epidemiă conţinea mai multŭ de 21 milióne de germenĭ pe litru, pe când atuncĭ când epidemia scădea s'a doveditŭ că aceleaşĭ ape nu conţineau mai multŭ de 135,000 germenĭ pe litru.

*

Nicĭ o etate nu este apărată de influenţă, ea atacă mai multŭ bărbaţii de câtŭ femeile.

Copiiĭ suntŭ mai rarŭ isbiţĭ de influenţă decâtŭ ómenii marĭ.

Ómenii slabĭ séu cu unŭ beteşugŭ fiă datoritŭ unei bóle óre-care fiă provenitŭ dintr'unŭ viţiu, suntŭ fórte lesne atacaţĭ de gripă şi acésta la astfelŭ de pătimaşĭ este gravă mai totdéuna.

Dér sě notămŭ şi o împrejurare favorabilă ce s'a věḑutŭ că însoţesce epidemia de influenţă: cele alte bóle acute séu próspete séu bóle cu căldură sě rărescŭ.

Strajnică este năvălirea influenţei décă ea înspăimêntă şi pe cele alalte bóle.

HIGIENA.

Crescerea copiilorŭ.

In primele ḑile după nascere copilulŭ dórme mereu şi nu se scólă decâtŭ pentru a suge. E bine a lăsa copilulŭ sě dórmă şi a nu-i întrerupe somnulŭ prin frigŭ, sgomotŭ, lumină mare etc. Nu trebue obişnuitŭ copilulŭ sě dórmă în braţe, ci în patulŭ sěu. Vara şı la preumblare, somnulŭ e cu multŭ mai reparatorŭ ca în casă.

Cu câtŭ copilulŭ se măresce cu atâta dórme mai puţinŭ, suge mai rarŭ, ér nóptea nu se scólă decâtŭ odată orĭ de douě orĭ pentru a suge. La vêrsta de trei anĭ copilulŭ nu mai dórme ḑiua. De multe-orĭ copilulŭ surîde în somnŭ, unii credŭ că surîde ângerilorŭ, alţii că are colicĭ, ér părinţii nu lipsescŭ a da curăţeniă, şi acésta este o credinţă greşită,

Nu scrìu cum sě despovăţuescŭ obiceiulŭ nesăbuitŭ de a legăna copilulŭ ca sě dórmă, deórece legănatulŭ are numai neajunsurĭ; elŭ póte face pe copilŭ sě verse (întocmai ca pe călětorŭ valurile mării); legănatulŭ mai lucréză rěu asupra creerului pe care'lŭ turbură. Sfătuescŭ căldurosŭ pe mame a nu legăna copilulŭ; este mai bine sě-i adórmă la ţîţă.

Sě se culce copilulŭ regulatŭ, de vreme séra, pentru ca sě se scóle de diminéţă.

Décă copilulŭ nu se scólă la óra obicĭnuită se va lăsa sě dórmă până ce se va scula de sine; décă se va scula prea de diminéţă sě se schimbe de e udatŭ, şi sě se pue pe vasŭ, pentru a-lŭ reculca din nou, până la ora obişnuită a suptului.

Odaia de culcatŭ a copilului cată sě fiă věḑută de sóre, spaţiósă, aerulŭ primenitŭ; în ea sě nu stea prea mulţĭ ómenĭ. Doica sě fiă într'o stare de mare curăţeniă, cârpele mânjite de copilaşŭ şi vasulŭ de nópte sě nu stea unŭ minut în odaiă. Incălḑitul odăii érna sě se facă cu sobele de zidŭ şi cu gura în odaie; sobele de fierŭ suntŭ periculóse. Tata sě nu fumeze şi mama sě nu îngrijéscă florĭ în odaia copilului, căcĭ camera care

---

Apoi îlŭ duseră la marginea unei gropĭ afunde şi îi arătară că, décă nu vorbesce îlŭ aruncă în grópa aceea. Dér feciorulŭ nu putea vorbi, fiind-că mânzulŭ îi luase graiulŭ, dér chiar décă mânzulŭ nu i-l'ar fi luatŭ, l'ar fi perdutŭ elŭ de gróza celorŭ ce věḑuse. Tocmai când dracii voiau sě-lŭ mai siléscă ca sě vorbéscă, atuncĭ cântà cocoşulŭ la trei césurĭ după mieḑulŭ nopţii. Dracii o luară la fugă spre munţĭ golindŭ casa de înfăţişarea lorŭ cumplită, dér luândŭ şı pe fata împěratului cu ei. Diminéţa când se treḑì věḑù pe împěratulŭ şi pe împěrătésa şeḑêndŭ la căpětêiulŭ lui. Impěratulŭ plângea de bucuriă că a înviatŭ, asemenea şi împěrătésa. Mai târḑiu feciorulŭ se duse la mânzulŭ sěu sě-i spună întêmplările din nóptea trecută. Atuncĭ mânzulŭ îi ḑise:

— „Intr'adevěrŭ, stăpâne, ai suferitŭ destulŭ, dér nu de géba; prin suferinţele tale ai datŭ viéţă la sute şi mii de ómenĭ. Acum încalecă, stăpâne, sě mergemŭ în oraşŭ şi sě vedemŭ, ce e pe acolo.“

Câtŭ eşiră dracii pe pórta palatului dracilorŭ, o mulţime mare de ómenĭ se aruncau la picióreie lui, mulţămindu-i că le-a datŭ érăşĭ viéţa.

Acum, scumpii mei cetitorĭ, sě vě lămurescŭ unŭ lucru, pe care nu-lŭ înţelegeţĭ. Adecă pentru ce dracii voiau cu orĭ ce preţŭ sě facă pe feciorulŭ nostru sě vorbéscă? Era hotărîtŭ pentru dracĭ, că décă vorŭ afla în palatŭ vr'unŭ omŭ, care sě nu vorbéscă cu ei, atuncĭ perdŭ puterea asupra ómenilorŭ împetriţĭ. Aşadéră, fiind că dela feciorulŭ nostru n'au pututŭ sě scótă în trei nopţĭ d'arêndulŭ nicĭ o vorbă, au perdutŭ puterea de a mai ţinea oraşulŭ acela împetritŭ. Feciorulŭ nostru věḑuse în cele trei nopţĭ pe fata împěratului şi se îndrăgostise în ea şi voia cu orĭ ce preţŭ sě o aibă de nevastă. Decĭ se duse la mânzŭ şi-îlŭ întrebà, că ce e de făcutŭ. Acesta îi rěspunse:

— „Incalecă, stăpâne sě mergemŭ sě o aducemŭ.“

Merseră ei multă vreme. Intr'unŭ târḑiu ḑise mânzulŭ către stăpânu-sěu:

— „Stăpâne sue-te pe vêrfulŭ acestui dealŭ. Acolo o sě dai de unŭ cortŭ ţigănescŭ; întră în cortŭ, după uşă o sě afli trei mäturĭ, ia douě în mânĭ şi una în dinţĭ. Apoi mergĭ totŭ înainte, lovesce cu măturile pe orĭcine vei întâlni; ér când vei vedé pe fata împěratului ia-o în braţe şi fugĭ! Fugĭ stăpâne ca vêntulŭ, că décă te ajungŭ dracii e vai de tine şi de ea.“

Aşa făcù feciorulŭ. Luà fata şi fuga cu ea până la calŭ, sě aruncà pe elŭ cu fata în braţe. Fugia mânzulŭ prin vězduhŭ ca fulgerulŭ, din copite dedea nisce scântei aşa de marĭ încâtŭ vr'o trei sate sě aprinseră în urma lorŭ. Mânzulŭ simţindŭ, că dracii o sě-i ajungă, ḑise către stăpânu so sě ia peria din urechea stângă şi sě o arunce înapoi. Aşa făcù feciorulŭ, dér din nebăgare de sémă, séu din grabă, peria căḑù înaintea calului. O pădure mare sě făcù, dér mânzulŭ sě avêntă încă odată în vězduhŭ şi sburà peste pădure dincolo. Dracii nu puteau sbura, de acea începură sě róḑă pădurea. Până o róseră, feciorulŭ nostru era departe. Dracii după elŭ. Când era mai sě-lŭ ajungă, feciorulŭ scóse din urechia dréptă a mânzului o cutie (gresiă) şi o aruncà înapoi. O stêncă mare sě făcù, dela pămêntŭ până în cerŭ. Dracii ajungêndŭ la stêncă începură a o róde pentru de a putea fugi mai departe. Dér până-ce ei róseră stânca, feciorulŭ nostru era departe.

De odată mânzulŭ sě opresce şi ḑice către stăpânu-so:

— „Acum amŭ scăpatŭ! dracii nu mai potŭ trece peste hotarulŭ acesta; de acum înainte putemŭ merge liniştiţĭ“.

Aşa şi făcură. In sfêrşitŭ ajunseră acasă. Impěratulŭ de bucuriă, că şi-a căpětatŭ fata i-o dede feciorului nostru de nevastă şi-lŭ făcù împěratŭ în loculŭ lui. A doua ḑi sě făcù nunta. Acolo am fostŭ şi eu chiămatŭ, dér aşa îmĭ era de frică ca nu cumva sě mě întâlnescŭ cu dracii sě mě bage în cosciugŭ, încâtŭ n'amŭ pututŭ mânca nimicŭ, decĭ fiindŭ fórte flămêndŭ, Vě rogŭ daţi-mĭ voiă sě sfîrşescŭ povestea, ca sě potŭ mânca şi eu ceva, căcĭ numai hrănitŭ fiindŭ o sě vě potŭ spune şi altă dată poveştĭ de-alŭ d'astea.

I. F.
studentŭ.

are celŭ mai bunŭ aerŭ este aceea unde nu mirósă nimicŭ.

Temperatura odăiei copilului sĕ fiă de 15—16 grade (căldură bine înţelesŭ). Diminéţa la sculare se va duce copilulŭ într'una din odăile vecine până ce se va face curăţeniă în odaia lui: se vorŭ lăsa ferestrele şi uşa sobei deschise celŭ puţinŭ timpŭ de ½ óră, după carĭ se va face caldŭ în casă; în camera copilului sĕ nu fiă multe lucrurĭ (mobile) de se póte numai patulŭ doicei şi alŭ copilului. Luminatulŭ odăii sĕ nu se facă cu lampă de gazŭ, care dă gazŭ vătĕmătorŭ (acidŭ carbonicŭ) şi ea pe celŭ folositorŭ alŭ copilului (oxigenulŭ); luminarea de spermanţetŭ e cea mai bună. In primele ḍile după nascere odaia trebuie sĕ fiă slabŭ luminată, copilulŭ sĕ se obicĭnuiéscă treptatŭ cu lumina (cam pe la a 16-a ḍi după nascere, copilulŭ póte suporta lumina mai viă.) Mai repetŭ odată, odaia copilului trebuie vĕḍută multŭ timpŭ de de sóre; mamele sciu proverbulŭ neapolitanŭ: „unde sórele intră, adesea nicĭ odată doctorulŭ nu intră.“

„Ar trebui sĕ fiă pentru noi o lege sfîntă şi inviolabilă de a nu lăsa sĕ se strecóre o singură ḍi fără de a procura copilului acéstă bucuriă dătătóre de viéţă, lumina sórelui“ a ḍisŭ Hufeland.

Sórele încălḍesce pe toţĭ de o potrivă; sĕracĭ ca şi bogaţĭ sĕ profite dér de elŭ.

„Apărătorulŭ sănĕtăţii“

Dr. Mirinescu.
Şefŭ de clinică la spitalulŭ de copii în Bucurescĭ.

P O V E Ţ E.

Conservarea ouĕlorŭ. Americanii întrebuinţéză sarea ca unŭ mijlocŭ fórte potrivitŭ pentru conservarea ouĕlorŭ. Pe fundulŭ lăḍii orĭ alŭ vasului, în care se ţinŭ ouĕle sĕ pune unŭ stratŭ de sare măruntă, ouĕle sĕ aşeḍă apoi în acestŭ stratŭ şi apoi érăşĭ se presară peste ele unŭ stratŭ de sare, aşa ca sĕ le acopere cu totulŭ. Astfelŭ se continuă mereu totŭ unŭ stratŭ de sare şi altulŭ de ouĕ până când vasulŭ se umple. Pe calea acésta ouĕle se potŭ conserva în stare próspetă timpŭ de 8 lunĭ de ḍile.

Mijlóce în contra trónei (guturaiŭ, catharŭ). Sĕ iai o baiă caldă de picióre, sĕ beai o ½ litră de limonadă ferbinte, sĕ splelĭ nasulŭ cu apă sĕrată şi sĕ stai în o adaiă caldă. Unŭ altŭ mijlocŭ este de a trage amoniacŭ pe nasŭ. Unii recomandă o mişcare viuă de patru óre în aerŭ liberŭ, la acésta însĕ trebue sĕ fi feritŭ de rĕcélă.

Mijlocŭ în contra crepărei pielei de pe mână. Profesorulŭ Dr. Liebreich prescrie următorulŭ mijlocŭ: După ce ţi-ai spălatŭ bine mânile cu săpunŭ şi apoi s'au uscatŭ, atuncĭ frécă mâna cu *lanolin* (o materiă estrasă din lână de oiă). Mirosulŭ neplăcutŭ alŭ lanolinului se póte îndepărta prin amestecare cu vaniliă şi uleu de rose. Mâna trebue frecată astfelŭ, ca lanolinulŭ sĕ între în piele. Acéstă frecare trebue sĕ se facă de mai multe-orĭ şi astfelŭ crepăturile de pe mânĭ vorŭ dispărea. Totŭ prin acestŭ mijocŭ se potŭ feri mânile, ca sĕ nu devină roşii ca raculŭ.

Sĕmênţa de trifoiu. La alegerea sĕmênţei de trifoiu şi de luţernă jócă mare rolŭ anumite fire tarĭ ce se află în sĕmênţă. Acestea suntŭ învĕluite într'o scórţă atâtŭ de vîrtósă încât apa şi umeḍéla fórte cu greu póte străbate prin ea şi tocmai din causa acésta încolţescŭ târḍiu de totŭ, ba une-orĭ stau chiar cu anii în pământŭ, fără a încolţi de locŭ. Se'nţelege de sine, că pentru sĕmĕnatŭ acele fire de sĕmênţă suntŭ mai bune, care încolţescŭ mai iute; prin urmare când avemŭ de-a cumpĕra sĕmênţa de trifoiu, orĭ de luţernă, trebue sĕ băgămŭ de sémă, ca fire de cele tarĭ sĕ fiă câtŭ se póte mai puţine, căcĭ cu câtŭ suntŭ mai puţiue, cu atâtŭ sĕmênţa e mai bună. După forma dinafară însĕ firele de sĕmânţă nu se potŭ deosebi unele de altele, deórece tóte suntŭ la unŭ felŭ. Deosebirea se póte face numai aşa, că sĕmênţa întrégă se udă în apă caldă; firele cele bune de sĕmĕnatŭ se potŭ cunósce atuncĭ uşorŭ, căcĭ se umflă tare şi mai multŭ orĭ mai puţinŭ îşĭ schimbă şi colórea, în firele cele tarĭ rĕmânŭ cu totulŭ neschimbate, de-órece apa neputêndŭ străbate prin cójă, nu produce asupra lui nicĭ unŭ efectŭ. In modulŭ acesta economii vorŭ puté cunósce care sĕmênţă e mai bună şi se vorŭ sili a alege sĕmênţa aceea, în care se află mai puţine fire tarĭ, căcĭ aceea e mai bună pentru sĕmânţă.

MULTE ŞI DE TOATE.

Prinţŭ mântuitorŭ de viéţă.

Prinţulŭ George alŭ doilea, fiulŭ regelui Greciei, care a scăpatŭ viéţa Ţareviciului cu ocasia călĕtoriei lorŭ în Japonia a arătatŭ în timpulŭ din urmă unŭ nou actŭ de curajŭ. Pe o vijeliă gróznică unŭ marinarŭ voia sĕ strĕbată portulŭ dela Pireu pe o luntre; vêntulŭ violentŭ însĕ răsturnă barca şi aruncă pe marinarŭ în mare. Prinţulŭ George, martorŭ la acestŭ accidentŭ, se aruncă numai decâtŭ într'o luntre, se apropiă de marinarŭ, care se îneca şi braţele-i vênjóse îlŭ prinse, îlŭ scóse şi avŭ norocŭ d'alŭ transporta la ţĕrmŭ. Mulţimea adunată în portŭ a aclamatŭ cu unŭ entusiasmŭ îndescriptibilŭ pe bravulŭ prinţŭ, ér a doua ḍi societatea de salvare din Atena a presentatŭ prinţului George medalia, pe care ea o conferă pentru asemenea acte.

*

Pamêntulŭ fatalŭ pentru monarchi.

Rĕposatulŭ Don Pedro a fostŭ ultimulŭ suveranŭ alŭ Americei.

Lumea nouă nu e terenŭ priinciosŭ pentru guvernamentulŭ monarchicŭ.

Până la 1776 tótă America dela Groenlanda până la Pămêntulŭ-de-focŭ era sub stăpânirea diferitelorŭ naţiunĭ europene. Uriaşulŭ continentŭ nu era decâtŭ unŭ teritorŭ colonialŭ stăpânitŭ de Englezĭ Francesĭ Spaniolĭ, Olandezĭ ect. Ultimulŭ împĕratŭ alŭ Mexicului nenorocitulŭ Montezuma, muri lovitŭ de o săgétă a supuşilorŭ, carĭ voiau sĕ scape din mânile lui Cortez; împĕratulŭ Guatimozin fŭ spânzuratŭ de Spaniolĭ şi ultimulŭ rege din Peru murì pe rugulŭ inchisiţiei. Dintre suveranii seculului alŭ 19-lea nicĭ unulŭ nu murì pe tronŭ. Tatălŭ împĕratului Faustin I. din Haiti îşĭ sfĕrşì ḍilele în exilŭ. Ceilalţĭ monarchĭ nu muriră nicĭ unulŭ de o mórte naturală. Ambii împĕraţĭ ai Mexicului, Augustin I şi Maximilian, fură împuşcaţĭ de rebelĭ. Impĕratulŭ Iacob I. din Haiti fŭ ucisŭ într'unŭ modŭ bestialŭ de conspiratorĭ şi urmaşulŭ sĕu, Enricŭ I. îşĭ trase singurŭ unŭ glonţŭ în capŭ. Nicĭ sórtea nobilului Don Pedro alŭ II-lea nu fŭ mai bună decâtŭ a celorlalte capete încoronate din America, elŭ murì precum se scie, în cele mai triste împrejurărĭ.

*

Pe fiă-care secundă o mórte.

Nesce învĕţaţĭ pregătescŭ o statistică asupra mortalităţii omenimei. Ei susţinŭ, că în decursulŭ unui anŭ casurile de mórte pe întregŭ rotogolulŭ pămêntului ar atinge uriaşa cifră de 33 milióne. Din numĕrulŭ acesta cade pe-o ḍi 91.555, pe-o óră 373, pe-o minută 62 şi pe-o secundă ceva mai multŭ decâtŭ 1 casŭ de mórte.

*

Teatrofon.

Étă numirea unui nou instrumentŭ al marelui inventatorŭ american Edisson. Cu ajutorulŭ acestei marĭ invenţiunĭ, omulŭ póte sĕ asculte de pildă o representaţiă teatrală câtŭ de mare. Aparatulŭ se póte aşeḍa în casă şi séra în locŭ de a te osteni la teatru n'ai decâtŭ sĕ-lŭ deschiḍĭ şi sĕ asculţĭ dialogurile actorilorŭ carĭ ţi-se conducŭ pe sîrmă, bunăóră ca la telefonŭ. Englesii curioşĭ au şi începutŭ deja sĕ pună în practică acéstă minunată invenţiune, décă cineva, mergêndŭ într'unŭ restaurantŭ, voiesce sĕ asculte o representaţiă teatrală, aruncă câţĭva banĭ în aparatŭ, cum se obicĭnuesce la cumpenele automatice, şi póte sĕ se desfáteze câteva minute, ascultândŭ representaţia teatrală.

Călendarulŭ sĕptĕmânei.

Decemvre. are 31 ḍile. Andrea.

1891 Ḍilele sĕptĕm.	Călendarulŭ Iulianŭ	Călend. Gregorian	Sórele rĕsare	Sórele apune
Dum.	8 Cuv. Patapie	20 Amon	7. 47	4. 10
Lunĭ,	9 † Zem. SS. Anei	21 Ap. Toma	7. 47	4. 10
Marţĭ,	10 Mart. Mina	22 Beata	7. 47	4. 11
Mercurĭ,	11 Păr. Danil Stelpn.	23 Dagobert	7. 48	4. 11
Joi,	12 Păr Spiridon	24 Adam şi Eva	7. 48	4. 12
Vinerĭ,	13 Păr. Axentie	25 (†) N. D-lui	7. 49	4. 12
Sâmb.	14 SS. M. Tirs şi Arion	27 (†) Mart. Stefan	7. 49	4. 13

Bursa de mărfurĭ din Budapesta dela 16 Dec. n. 1891.

Sĕminţe	Cualitatea per Hect.	Preţulŭ per 100 chilogr. dela	până
Grâu Bănăţenescŭ	80	11.20	11.40
Grâu dela Tisa	80	11.20	11.40
Grâu de Pesta	80	11.15	11.35
Grâu de Alba-regala	80	11.20	11.40
Grâu de Bácska	80	11.20	11.40
Grâu ung. de nordŭ	80	—.—	—.—

Sĕminţe vechĭ orĭ nouĕ	soiulŭ	Calitatea per Hect.	Preţulu per 100 chilgr. dela	până
Secară		70—72	10.40	10.55
Orzŭ	nutreţŭ	60—62	6.20	6·50
Orzŭ	de vinars	62.—	6.70	7.15
Orzŭ	de bere	64.—	7.35	8.60
Ovĕsŭ		39.41	6.30	6.60
Cucuruzŭ	bănăţ.	75	6.55	6.60
Cucuruzŭ	altŭ soiu	73	6.50	6.55
Cucuruzŭ	„	—	5.60	5.75
Hirişcă	„	—	6.50	6.70

Preţulu pe 100 chilograme.

Producte div.	Soiulŭ	Cursulŭ dela	până
Sem. de trif.	Luţernă ungur.	42.—	48.—
—	francesă		—.—
—		—.—	—.—
„	roşiă	50.—	58.—
Oleu de rap.	rafinatŭ duplu	39.—	39.50
Oleu de in		6.90	7 10
Uns. de porc	dela Pesta	55.50	56.—
„	dela ţéră	—.—	—.—
Slănină	svêntată	45.—	46.—
„	afumată	54.—	55.—
Sĕu		35.	36.—
Prune	din Bosnia în buţĭ		
„	din Serbia în sacĭ		
Lictarŭ	slavonŭ nou	17.50	17.75
„	bănăţenescŭ		
Nucĭ	din Ungaria		
Gogoşĭ	unguresci		
„	sĕrbescĭ		
Miere	brută	—.—	—.—
„	galbină strecurată	36.—	38.—
Ceară	de Rosenau	138.	139.
Spirtŭ	brutŭ	24. -	24.50
„	Drojdiuţe de spirt	26.—	26.50

Tergulŭ de rîmătorĭ din Steinbruch. La 14 Dec. n. starea rîmătorilorŭ a fostŭ de 131,557 capete, la 15 Dec. au întratŭ 3054 capete şi au eşitŭ 1170 rĕmânêndŭ la 16 Dec. unŭ numĕrŭ de 133441 capete. — Se notéză: marfa *ungurésca* veche, grea dela 44 până la 45 cr. marfă *ungurésca* tineră grea dela 46— cr. până la 46½ cr., *de mijlocŭ* dela 45 cr. până la 45½ cr. — *uşóră* dela 43— cr. până la 44— cr. — *Marfă ţerănéscă* grea dela 43½ până la 44— cr. — *de mijlocŭ* dela 43 – cr. până la 44— cr. *uşóră* dela 42 – cr. până la 43 cr. — *Marfă de România Bákony* de grea dela — cr. până la — cr. transitto mijlociă grea dela — cr. până la — cr. însĕ transito uşóră dela — cr. până la — cr. transito dto ţepósă grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociă dela — cr. până la — cr. *Marfă sĕrbéscă* grea dela 43—44 cr. transito, mijlociă grea dela 42—43 cr. transito uşóră dela 40—41 cr. Porcĭ îngrăşaţĭ de unŭ anŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu cucuruzŭ dela — cr. până la — cr., îngrăşaţĭ cu ghindă dela — cr. până la — cr. Cântăriţĭ la gară cu 4½.

Bursa din Bucurescĭ din 16 Decembre.

Valorĭ	%	cumpe
Rentă română perpetuă 1875	5%	99.½
Renta română amortisabilă . .	5%	98.—
dtto	4%	84.⅛
Renta rom. (rurale convertite)	6%	100.½
Oblig. de statŭ C. F. Române	6%	—.—
idem idem	4%	—.—
Imprumutulŭ Openheim 1866 .	8%	—.—
Imprumutulŭ Oraş. Bucurescĭ .	5%	—.—
idem idem din 1884	5%	94.—
idem idem din 1890	5%	93.¼
Impr. or. B. cu prime Loz. fr. 20	—	—.—
Credit fonciarŭ ruralŭ	7%	—.—
idem idem	5%	100.¼
Credit Fonc. Urb. din Bucurescĭ	7%	104.—
idem idem	6%	103.—
idem idem	5%	94.¾
Credit Fonc. Urban din Iaşĭ. .	5%	85.—
Oblig. Casei Pensiunilor fr. 300	10 fr V.N.	277.—
Banca Naţion. ult. div. 83.—	500	1590.
Dacia-România ult. div. 30 lei	200	—.
Naţionala de asig. ult. div. 32 lei	200	—.
Banca Rom. ult. div. fr. 15.— .	500	—.
Soc. Rom. de Constr. ult. div. 5 l.	250	—.—
Soc. Bazalt. Artif. ult. div. lei 30	250	—.—
Soc. Rom. de Hârtie ult. —	100	—.—
Soc. de Reas. ult. div. 15 l. aur	200	—.—
Societ. de Constr. ult. div. . .	—	—.—
Societ. de Hârtie ult. div. . .	—	—.—
Agio în Bursă	—	—.—
Rubla de hârtie	—	—.—
Banca Naţion. a României .	—	
Scompt.	5%	
Avansurĭ pe efecte	6%	
vansurĭ pe Lingourĭ	6%	

Cursulŭ la bursa din Viena

din 18 Decemvre a. c. 1891

Renta de aurŭ 4%	105.30
Renta de hârtiă 5%	101 20
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare aurŭ	116.70
dto argintŭ	98.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [1-ma emisiune]	112.50
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare [2-a emisunei]	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune)	—.—
Losurile pentru regularea Tisei şi Seghedinului	129.—
Losurĭ din 1860	136.75
Acţiunile băncei austro-ungare	1010.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungar.	325.75
Acţiunile băncei de creditŭ austr.	282.75
Bonurĭ rurale ungare	90 85
Bonurĭ croato-slavone	104.50
Despăgubirea pentru dijma de vinŭ ungurescŭ	—.—
Imprumutulŭ cu premiulŭ ungurescŭ	137.35
Renta de hârtiă austriacă	92.35
Renta de argintŭ austriacă	92 —
Renta de aurŭ austriacă	108.90
Galbenĭ împĕrătescĭ	5.60
Napoleon-d'orĭ	9.36½
Mărcĭ 100 împ. germane	58.—
Londra 10 Livres sterlinge	117.90

Cursulu pieţei Braşovŭ

din 19 Decemvre st. n. 1891.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.28	Vênd.	9.32
Argintŭ românescŭ	„	9.22	„	9.27
Napoleon-d'orĭ	„	9.31	„	9.36
Lire turcescĭ	„	10.58	„	10.63
Imperialĭ	„	9.58	„	9.63
Galbinĭ	„	5.45	„	5.50
Scris. fonc. „Albina“ 6%		101.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	99.50	„	—.—
Ruble rusescĭ	„	114.	„	115.
Mărcĭ germane	„	57.50	„	57.90

Discontulŭ 6—8% pe anŭ.

Proprietarŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.
Redactorŭ responsabilŭ interimalŭ:
Gregoriu Maiorŭ.

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașovŭ.